

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví
Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Diplomová práce

Bc. Emil Ubias

PROBLEMATIKA DOBROVOLNICTVÍ V PROSTŘEDÍ INTERNETU VIRTUAL VOLUNTEERING ON THE INTERNET

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Martin Souček, Ph.D.

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Zadání DP 1 list

Vysoká škola: Univerzita Karlova

Fakulta: Filozofická fakulta

Součást: Ústav informačních studií a knihovnictví

Školní rok: 2007/2008

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Bc. Emil Ubias
Datum narození: 3.4.1973
Kontaktní adresa: Frýdlantská 115, Mníšek u Liberce, PSČ 463 22
Obor studia: Informační studia a knihovnictví
Název práce v češtině: Problematika dobrovolnictví v prostředí internetu
Název práce v angličtině: Virtual volunteering on the internet
Vedoucí práce: Ing. Martin Souček

Pokyny pro vypracování:

Cílem práce je popsat a zhodnotit obecné možnosti dobrovolnictví v prostředí internetu a popsat dobrovolnické zkušenosti na desetiletém fungování, vývoji a změnách otevřeného projektu ODP jako příkladu projektu správy obsahu. Abstrakt: Diplomová práce se snaží souhrnně zachytit a zmapovat problematiku dobrovolnictví v prostředí internetu. Specifikuje zdroje a monitoruje možnosti zapojení dobrovolníků do aktivit na internetu.

Osnova:

1. Charakteristika a rozvoj dobrovolnictví s důrazem na prostředí internetu
2. Možnosti zapojení dobrovolníků a příklady ve virtuálním světě
3. Desetiletí dobrovolnictví v největším lidmi budovaném katalogu Open Directory Project

Diplomová práce bude připravena v souladu s platnými vnitřními předpisy FF UK a dalšími metodickými pokyny a normativními dokumenty.

Doporučená literatura:

1. FINN, Jerry; HOLDEN, Gary. *Human Services Online : A New Arena for Service Delivery*. 1st ed. Philadelphia (PA, USA) : Haworth Press, 2000. 312 s. ISBN 0-789-01010-0.
2. HART, Ted, et al. *Nonprofit Internet Strategies : Best Practices for Marketing, Communications, and Fundraising Success*. 1st ed. Hoboken (NJ, USA) : Wiley&Sons, 2005. 320 s. ISBN 978-0-471-71619-8.
3. TOŠNER, Jiří, SOZANSKÁ, Olga. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi*. 2. vyd. Praha : Portál, 2006. 149 s. ISBN 80-7367-178-6.
4. TUTR, Vojtěch. Dobrovolníci v kyberprostoru. *Literární noviny*. 2003-01-27, roč. 14, č. 5.

Vedoucí práce (podpis): Ing. Martin Souček

Datum zadání práce: 15.5.2008

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta (4)
Studijní oddělení
Praha 1, nám. J. Palacha 2, 11638
L.S.

PhDr. Richard Papík, Ph.D.

.....
Vedoucí základní součásti

.....
Děkan

V Praze dne 15.5.2008

Poděkování:

Chtěl bych touto cestou poděkovat Ing. Martinu Součkovi, Ph.D. za jeho cenné rady, trpělivost a pomoc, kterou mi poskytl při zpracovávání této diplomové práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Problematika dobrovolnictví v prostředí internetu zpracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 2. ledna 2012

Emil Ubias

Identifikační záznam

UBIAS, Emil. *Problematika dobrovolnictví v prostředí internetu [Virtual volunteering on the internet]*. Praha, 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí diplomové práce Ing. Martin Souček, Ph.D.

Abstrakt

Cílem této práce je popsat a zhodnotit obecné možnosti dobrovolnictví v prostředí internetu a popsat dobrovolnické zkušenosti na fungování, vývoji a změnách otevřeného projektu Open Directory Project (ODP) jako příkladu projektu správy obsahu. Diplomová práce se snaží souhrnně zachytit a zmapovat problematiku dobrovolnictví v prostředí internetu. Specifikuje zdroje a monitoruje možnosti zapojení dobrovolníků do aktivit na internetu.

Klíčová slova

crowdsourcing, dobrovolnictví, dobrovolník, internet, mikrodobrovolnictví, virtuální dobrovolnictví

Abstract

The aim of the thesis is to describe and evaluate the general volunteering opportunities on the internet and describe volunteer experience in the operation, development and changes of the Open Directory Project (ODP) as an example of content management project. This thesis seeks to collectively map the issue capture and volunteering in the Internet environment. It specifies the sources and monitors the possibilities to participate in volunteer activities on the Internet.

Key Words

crowdsourcing, volunteering, volunteer, internet, microvolunteering, virtual volunteering

Obsah

SEZNAM ZKRATEK	5
1. ÚVOD	6
1.1. CO JE DOBROVOLNICTVÍ V PROSTŘEDÍ INTERNETU	8
1.2. FORMY DOBROVOLNICTVÍ NA INTERNETU	10
1.3. HISTORIE INTERNETOVÝCH PROJEKTŮ	11
1.3.1. NETSCAPE.....	12
1.3.1.1. OTEVŘENÍ ZDROJOVÉHO KÓDU	12
1.3.1.2. PROJEKT MOZILLA.....	12
1.3.1.3. ROZVOJ KATALOGU	13
1.4. VÝHODY A NEVÝHODY ONLINE DOBROVOLNICTVÍ.....	13
1.5. UDRŽENÍ A NAVYŠOVÁNÍ POČTU DOBROVOLNÍKŮ	14
2. CROWDSOURCING	16
2.1. DEFINICE.....	16
2.2. PŘÍKLADY.....	17
3. MIKRODOBROVOLNICTVÍ NA INTERNETU	19
3.1. DEFINICE.....	19
3.2. PŘÍKLADY.....	21
3.2.1. THE DAILY CROWDSOURCE	21
3.2.2. HELP FROM HOME	22

3.2.3.	DALŠÍ MIKROPROJEKTY	22
3.2.3.1.	MIKRODOBROVOLNICTVÍ VE SLUŽBĚ STÁTU	24
4.	PŘÍKLADY INTERNETOVÝCH PROJEKTŮ SE ZAPOJENÍM DOBROVOLNÍKŮ	25
4.1.	PROJEKT GUTENBERG.....	25
4.1.1.	HISTORIE A OBSAH PROJEKTU	25
4.1.2.	DISTRIBUTED PROOFREADERS.....	26
4.2.	LIBRIVOX	27
4.2.1.	HISTORIE A OBSAH PROJEKTU	27
4.3.	NÁRŮST TECHNOLOGIÍ A ENCYKLOPEDIÍ	29
4.3.1.	INTERNETOVÁ BUBLINA.....	29
4.4.	NUPEDIA.....	31
4.4.1.	HISTORIE A OBSAH PROJEKTU	31
4.4.2.	PARALELNÍ PROJEKT - WIKIPEDIE	32
4.5.	WIKIPEDIA	33
4.5.1.	HISTORIE A OBSAH PROJEKTU	33
4.5.2.	SMĚŘOVÁNÍ WIKIPEDIE	34
4.5.3.	OCEŇOVÁNÍ ČLÁNKŮ	34
4.5.4.	JAK WIKIPEDIA FUNGUJE UVNITŘ	35
4.5.4.1.	KAUZA SEIGHENTALER.....	35
4.5.4.2.	NĚMECKÁ VERZE.....	36

4.5.5.	JAK EDITOVAT.....	36
4.5.6.	KOMUNIKACE V KOMUNITĚ	37
4.6.	CITIZENDIUM.....	38
4.6.1.	HISTORIE A OBSAH PROJEKTU	38
4.6.2.	PRAVIDLA.....	39
4.6.2.1.	KAUZA FBI	41
5.	OPEN DIRECTORY PROJECT	43
5.1.	HISTORIE A OBSAH PROJEKTU	43
5.1.1.	SPORY O NÁZEV.....	44
5.1.2.	ODP JAKO DMOZ	45
5.1.3.	VÍTĚZEM NETSCAPE.....	45
5.1.4.	YAHOO! SE SNAŽÍ KONKUROVAT	46
5.1.5.	VSTUP GOOGLE	47
5.1.6.	ZNEUŽÍVÁNÍ ODP	50
5.2.	JAK DMOZ FUNGUJE UVNITŘ	51
5.2.1.	PODÁNÍ ŽÁDOSTI	51
5.2.2.	HIERARCHIE EDITORSKÉ KOMUNITY	56
5.3.	RŮST A POKLES.....	57
5.4.	VÝVOJ ČESKÝCH SEKČÍ	60
5.5.	BUDOUCNOST PROJEKTU	62
5.5.1.	PŘÍSTUP AOL.....	63

6. ZÁVĚR.....	65
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	66
7.1. PRIMÁRNÍ ZDROJE	66
7.2. OSTATNÍ ZDROJE	74
8. SEZNAM OBRÁZKŮ	77
EVIDENCE VÝPŮJČEK	79

SEZNAM ZKRATEK

DP - Distributed Proofreaders

ODP – Open Directory Project

PG – Projekt Gutenberg

1. ÚVOD

Mohutné změny charakterizující život v 21. století, a to především globalizace, digitalizace a fenomén sociálních médií, mají výrazný vliv i na dobrovolnictví. Tradiční typy dobrovolnictví, jako je celoroční práce pro stejnou organizaci, jsou nahrazovány novými nebo inovovanými směry.

Tyto nové směry umožňují lidem, kteří nemají možnost zapojit se v klasickém dobrovolnictví, přidat se jiným způsobem. Rostoucím trendem je právě dobrovolnictví na internetu, které umožňuje pomáhat online.

Každý z nás je nebo už někdy byl v životě „jednorázovým“ dobrovolníkem. Ať už se jedná o brigádu na tenisovém kurtu, pomoc s tříděním fotek z dovolené nebo účasti na pořádání běhu v pytlich.

Nicméně asi každý, kdo se o svém dobrovolnictví zmínil, byl někdy dotazován na důvody své činnosti. Dotazujícím je asi málo jen to, že to může být dobrý pocit někomu pomoci s odklizením následků bleskové povodně, chodit za malými dětmi a číst jim pohádky, když na to rodiče nemají čas, rekonstruovat zanedbanou kapličku na konci vsi nebo se převléci za nemocničního klauna a alespoň na chvíli nechat zapomenout nemocným na jejich osud. Z běžného života si člověk představí spoustu takových aktivit. Některým dobrovolníkům stačí jen pocit, že mají možnost něco změnit. A další, ke kterým se počítám i já, mají potřebu „vracet“ svoje síly za něco, co dostáváme několik let sami vlastně zadarmo. Vždyť i společný průzkum (s více než 4 500 dospělými respondenty) UnitedHealthcare¹ a VolunteerMatch² z roku 2010 ukazuje, že až 68% dobrovolníků se po dobrovolnické činnosti cítí fyzicky zdravější, 89% má pocit větší pohody a plných 92% odpovědělo, že jim dobrovolnictví obohacuje smysl života [Volunteers Report, 2010]. [Danelová, 2010] charakterizuje dobrovolnictví jako „adrenalinový sport“, ale také „nejpřirozenější způsob, jak trávit volný čas“. [Littlepage, Perry, Goff a Brudney, 2005 in Danelová, 2010] poukazují na okolnosti, za kterých mohou jednotlivé aktivity probíhat (např.

¹ největší americká společnost podnikající ve zdravotnictví a farmacii <http://www.uhc.com>, součást skupiny UnitedHealth Group

² americká národní nezisková organizace nabízející online služby na podporu neziskových a dobrovolných aktivit, ale i společenské odpovědnosti firem, <http://www.volunteermatch.org/>

délka dobrovolnického úkonu), mohou zůstat některé kategorie nenaplněny. Mezi tyto kategorie patří sociální (pocit ocenění), hodnotová (nastavené vnitřní hodnoty), kariérní (procvičení starých a získání nových dovedností), zdokonalovací (vystavení členů novým situacím) a ochranná (chrání před vlastními špatnými pocity) motivace, úcta a vážnost (potřeba budovat vlastní vážnost).

Důkazy o tom, že je dobrovolnictví dobré i pro naše zdraví, přináší příkladně [Buckisová, 2011], která se opírá o studii z Hebrejské Univerzity v Izraeli, která prokázala souvislost mezi laskavostí a genem uvolňující dopamin³. Navíc v lékařské studii o prevenci kardiovaskulárních onemocnění [O'Keefe, Carter, Lavie, 2009] uvádějí, že „přestože emoce vznikají v mozku, silně a bezprostředně ovlivňují také srdce a [kardiovaskulární] systém. Přibývá důkazů o tom, že šťastné a společenské srdce je obecně zdravější než srdce sužované depresí, osamělostí, vztekem či úzkostí.“

Co si má tazatel představit, když se dozví, že jsem dobrovolníkem na internetu?

Nemalá část lidí se bude asi marně snažit v paměti vylovit alespoň nějakou představu virtuálního dobrovolnictví. A k tomu by měla sloužit tato diplomová práce, ve které lze nalézt zdokumentovaný výběr možností různého druhu internetového (či s ním souvisejícího) dobrovolnictví (včetně několika vlastních zkušeností), ale také zdroje a možnosti zapojení dobrovolníků do konkrétních aktivit na internetu.

Pro účely této práce byly pro lepší názornost použity vlastní existující účty u vybraných projektů na internetu.

První část se snaží mapovat obecné povědomí o tom, co je dobrovolnictví na internetu, jeho výhody a nevýhody. Dále jsou uvedeny formy spolupráce, které jsou k dobrovolnictví zapotřebí nebo z něj nějak vycházejí.

V hlavní části se práce zabývá vybranými příklady internetového dobrovolnictví, jejich pozitivy, ale i problémy. Nejpodrobněji je analyzován Open Directory Project (ODP), což je největší lidmi budovaný katalog odkazů, a to jak zvenku, tak zevnitř z editorského prostředí.

³ Látku uvolňující se v mozku při přirozených příjemných aktivitách

V závěru práce jsou shrnuty poznatky, které lze vyvodit z problematiky dobrovolnictví na internetu, jejího úskalí, ale i radosti, kterou přináší na straně konajícího, ale i tam, kde bylo pomoheno.

V kapitolách, ve kterých je popisováno fungování a vztahy uvnitř katalogu ODP jsou použity původní, dosud nepublikované informace ze zákulisí editorského prostředí, ve kterém se pohybují téměř 12 let.

Všechny ostatní informační zdroje, o které se v práci opírám, jsou citovány v seznamu použité literatury dle normy ISO 690 a ISO 690–2. Pro citace v textu jsem použil Harvardský systém.

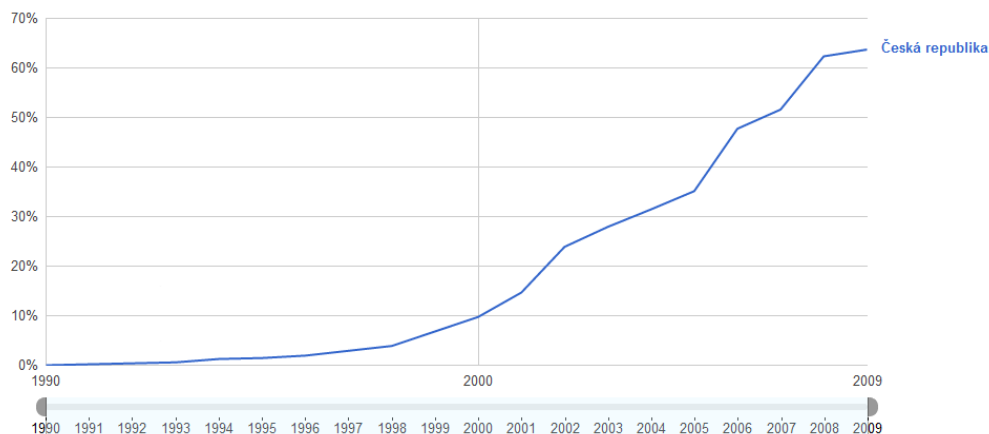
1.1. CO JE DOBROVOLNICTVÍ V PROSTŘEDÍ INTERNETU

Dobrovolnictví v prostředí internetu (též virtuální dobrovolnictví) se ve své podstatě příliš neliší od jakýchkoliv jiných definic dobrovolnictví, třeba tak, jak jej definuje [Mariczová, 2008], a to, že jde o svobodně zvolenou činnost, konanou ve prospěch druhých bez nároku na odměnu.

Virtuální dobrovolnictví můžeme stejně jako to mimo prostředí internetu považovat za typický příklad prosociálního chování, pod které lze zařadit podle [Cogiel, 2007] velkou škálu aktivit například: *pomáhání, sdílení, obětování se, poskytování útěchy. [...] K pomáhání mohou mít lidé nejrůznější důvody, například kalkulace se sociální odměnou, počítání zisků a ztrát (časových, morálních, ekonomických), snaha o zachování reciprocity v sociálních vztazích, praktické důvody [...]. Prosociální chování může vycházet ze zájmu, sympatie, touhy pomoci.*

S rozvojem internetu možnosti uplatnění dobrovolníků rostly velmi rychle. Počet uživatelů internetu se mezi lety 2005 – 2010 zdvojnásobil a počet lidí, kteří v roce 2010 měli přístup k internetu, se vyšplhal až na 1,6 miliardy. [Rokicka, 2011]. V ČR počet obyvatel s přístupem k internetu neustále stoupá a v roce 2009 to bylo 63,7%.

Uživatelé internetu vyjádření jako procento populace ?

Obrázek 1 - Počet uživatelů internetu v ČR v letech 1990-2009 (zdroj: Google.com)

Mezi klíčové aspekty, proč se stát dobrovolníkem na internetu, může patřit právě touha pomoci např. v geografické oblasti, která pro eventuálního dobrovolníka není dostupná nebo není dostupná z důvodu pracovních, osobních či zdravotních omezení.

Někteří autoři spojují nové tendence ve vývoji a činnosti dobrovolníků i podle vývoje společnosti. [Hustinx, Lammertyn, 2003] argumentují, že „nelze plně pochopit převládající představy o dobrovolnictví, aniž bychom nebrali ohled na způsob, jakým je současný život ovlivněn v širších společenských proměnách za poslední desetiletí.“

Poměrně zajímavě také [Hustinx, Lammertyn, 2003] upozorňují na to, jak nové trendy dobrovolnictví pronikají do vztahů mezi dobrovolníkem a jeho smyslem uplatnění. Všimají si toho, že „staré formy nejsou nahrazovány novými, ale tím, že jsou kolektivní a reflexní ingredience postupně přimíchávány do osobního dobrovolnického koktejlu“, přičemž reflexními jsou míněny individuální schopnosti dobrovolníka přizpůsobit se vlastním stylem dobrovolnictví.

Virtuální činnost pak probíhá zcela nebo z převážné části na internetu, a to prostřednictvím počítače nebo kapesního zařízení (handheldu). Činnost může být jak krátkodobá, tak dlouhodobá a dít se může ve formě skupinové i „jeden na jednoho“ (např. bezplatná právní poradna serveru Můj právník - <http://muj-pravnik.cz/online-poradna/>). Ačkoliv dobrovolník je člověk, který

poskytuje svůj čas, energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch společnosti bez nároku na honorář [Tošner, Sozanovská, 2006], i ve virtuálním světě se mohou vyskytnout případy, kdy je dar nebo drobná odměna v nějaké nepeněžní formě poskytnuta. Někdy se tak děje aniž by toto bylo předem řečeno nebo mezi „smluvními stranami“ dohodnuto. Mezi takové příklady patří např. bezplatné poskytnutí služeb (např. nájmu) nebo materiálu [Tošner, Sozanovská, 2006]. Proto dobrovolníci na internetu může přijít vhod zapůjčení notebooku nebo bezplatné připojení (Wi-Fi).

Autoři některých projektů na dobrovolníky spoléhají často i v projektech pro volný čas (např. Česko-Slovenská filmová databáze - <http://www.csfd.cz/> , Databáze knih - <http://www.databazeknih.cz/> nebo Karaoketexty.cz <http://www.karaoketexty.cz/> z dílny stejného autora), i když ne každý může být úspěšný (jako mobilní nahrávky projektu O'Chutney).

Virtuální dobrovolnictví nelze brát jako náhražku pro ty, kteří nemají čas ani na běžné druhy dobrovolnictví známé z běžného života. Nemáte-li čas v reálném životě, nebudete ho mít ani po síti. Proto je nutné brát dobrovolnictví na internetu jako jednu z možností. Jak ve skutečném, tak i v internetovém dobrovolnictví je potřeba čas, byť někdy velmi krátký, mít. Dobrou zprávou jistě je, že dobrovolnictví na internetu není rozhodně jen pro vybrané skupiny (např. jen mladí nebo technicky zdatní), ale uplatnění naleznou i starší nebo počítačově méně obratní.

Naopak, za plně online dobrovolnictví nelze považovat aktivity, které se valnou částí odehrávají „offline“. Za mnohé jmenujme např. projekt Guerilla Gardening.org, kde se dobrovolníci organizují a zveřejňují své výsledky, avšak sama práce spočívající v nočním zahradnickém zkrášlování jejich okolí probíhá pochopitelně v terénu, nebo projekt Scuk.cz, kde vybraní jednotlivci na webu hodnotí navštívená restaurační zařízení.

1.2.FORMY DOBROVOLNICTVÍ NA INTERNETU

Dobrovolnictví v oblasti internetu má oproti „klasickému“ dobrovolnictví v konkrétní lokalitě svoje výhody. Platíte jen provoz svého počítače, připojení k internetu a věnovat lze tomu jakoukoliv denní nebo noční dobu. Což

například při pomoci ve školách třetího světa, různých akcí vesniček SOS nebo v případech charitativní sbírkové činnosti není tak úplně možné. A právě vzhledem k vybavení, je dobrovolnictví na internetu známé spíše z vyspělých zemí.

Mezi nejběžnější formy takového dobrovolnictví patří poradenství, technická podpora, pomoc s legislativními úkony, účetnictví, překladatelství, projektový management, e-charita, služby internetu (např. tvorba webových stránek, zařazování stránek do katalogů, vyhledávání informací, moderování diskusních fór nebo správa chatů, správa účtů na sociálních sítích jako Facebook, Twitter nebo Google+), psaní článků recenzí nebo korektur, multimediální tvorba, titulkování filmů, online jazykové kurzy či v neposlední řadě vyhledávání a kontaktování sponzorů pro neziskové organizace. Vzhledem k mnohotvárnosti virtuálního světa a možnostem dobrovolnictví na internetu, je v této práci uveden jen výběr takových činností, ale také z větší části osobní zkušenost s činností v největším lidmi budovaném otevřeném katalogu odkazů na internetu (Open Directory Project).

1.3. HISTORIE INTERNETOVÝCH PROJEKTŮ

Není úplně možné přesně zmapovat začátky virtuálního dobrovolnictví, avšak mezi první a nejznámější příklady započaté již v „předinternetové“ době patřil Projekt Gutenberg, který založil již v roce 1971 Michael S. Hart, a který se v době největšího rozmachu internetu v 90. letech stal největším dobrovolnickým projektem na světě. Právě na přelomu 20. a 21. století vzniká největší počet projektů vhodných (a směřovaných) k internetovému dobrovolnictví, a to zejména v oblasti budování otevřených encyklopedií nebo katalogů. Velkým impulsem k tak masivnímu rozvoji se staly konference Linux-Kongres '97 (Würzburg/Německo, květen 1997), Atlanta Linux Showcase (Atlanta/Georgie/USA, červen 1997) a první konference se zaměřením na Perl (San Jose/Kalifornie/USA, srpen 1997, později známá jako O'Reilly Open Source Convention (OSCON), <http://www.oscon.com/>) [Open Source Initiative, 2011], kde Eric Steven Raymond⁴ nastínil představu nutnosti

⁴ americký programátor (avšak bez formálního vzdělání v této oblasti), bývalý hacker a nyní emeritní prezident, který stál u zrodu tzv. Hnutí svobodného softwaru (v letech 1998-2011 stál v jeho čele), <http://www.catb.org/~esr/resume.html>

používání softwaru k otevřenému použití (svobodného softwaru) a tvorbě dobrého otevřeného projektu na základě svého úspěšného šestiměsíčního experimentu s Fetchmailem⁵ uvnitř linuxovské komunity ve svém příspěvku nazvaném „Katedrála a tržiště“, ve kterém [Raymond, 1997] analyzuje úspěch a metody Linuxu, stejně jako rozvoj jeho komunity pod vedením Linuse Torvaldse. Dále [Raymond, 1997] navrhuje, aby se mnohé z výhledů Linuxu zavedly i do softwaru obecně.

1.3.1. NETSCAPE

1.3.1.1. OTEVŘENÍ ZDROJOVÉHO KÓDU

Jako jedna z prvních se jeho modelu tržiště držela firma Netscape, když na začátku roku 1998 zcela nečekaně otevřela zdrojový kód u svého balíku internetových aplikací zvaných Netscape Communicator. Jeho součástí byly webový a e-mailový klient, HTML editor atd. Bylo to velké překvapení i pro Raymonda, kterému z Netscape napsali, že to byl právě on, kdo jim svými nápady, příspěvky a myšlenkami pomohl v rozhodnutí, dát se touto cestou [Raymond, 2002]. Zároveň započaly práce na novém projektu, kterým byla Mozilla (Mozilla.org) a jejíž náplní bylo vytvoření otevřeného balíku v čele se stejnojmenným webovým prohlížečem. Netscape Communicator nebyl jediný software, jehož kód byl nakonec otevřen. Došlo k otevření kódu Bugzilly, Bonaie a Tinderboxu. [Festa, 1999]

1.3.1.2. PROJEKT MOZILLA

Poté Netscape na konci roku 1998 investoval do koupě rozjíždějícího se open source katalogu odkazů editovaného lidmi NewHoo! Ten byl následně na krátkou dobu přejmenován na Netscape Open Directory (později Open Directory Project, viz níže) a jako součásti projektu Mozilla dostal označení Directory of Mozilla (což zkráceně přešlo na DMOZ⁶).

⁵ otevřený nástroj pro stahování pošty přes vzdálený POP3, IMAP server apod.

⁶ že jde o spojení dvou slov dokládá i anglická výslovnost této zkratky [deehmoz], tedy jako by zkratka byla rozdělená pomlčkou na “D-MOZ”.

Z celého procesu organizace Mozilla se zachovala i loga s ještěrkou znázorňující pomyslného bijce ve válce prohlížečů⁷.

Obrázek 2 - Loga Mozilla (zdroje: vectorlogo.org, davetitus.com, mozilla.org)

1.3.1.3. ROZVOJ KATALOGU

Už tehdy ale Netscape plánoval ovlivňovat výsledky vyhledávání právě ve prospěch stránek zařazených v katalogu. [Hu, 1999a] A první výsledky se dostavily téměř vzápětí. Již na podzim 1999, Chris Toles uveřejnil zprávu, že od doby, kdy se stal akvizicí Netscape, vzrostl počet stránek z 100 000 na více než 900 000 a rovněž počet editorů narostl více než 3x, a to ze 4 500 na 15 000. [Hu, 1999b]. Vzhledem ke své dobrovolnosti je katalog závislý i na počtu editorů. Z různých důvodů (změna preferencí, zásah reálného života, ztráta zájmu či deziluze) se počty aktivních editorů stále mění. Jako každý projekt se i ODP či Wikipedia potýkají s určitým nedostatkem editorů. Vzhledem k jejich „celoplošné internetovosti“ a velké základně si však nedokáží představit, že by je úbytek editorů ohrozil na budoucnosti, jak o tom polemizuje [Šedivý, 2009] „Trend [úbytku editorů] je tedy nejen dlouhodobý, ale především hrozivě narůstající.“

1.4. VÝHODY A NEVÝHODY ONLINE DOBROVOLNICTVÍ

Mezi jednoznačné výhody, které pomoc dobrovolníka po internetu skýtá pro organizaci, patří finanční úspora. Činnost dobrovolníka lze totiž provozovat bez nutnosti přímého styku s příjemcem takové pomoci. Činnost tak mohou pohodlně z domova vykonávat i osoby, jejichž zapojení v přímém kontaktu by bylo komplikované (např. lidé se zdravotním nebo sociálním handicapem). Rovněž i práce vykonávaná podle vlastních časových možností umožňuje

⁷ Mozilla byla zkratkou od „Mosaic Killer“, neboť se takto chtěli autoři postavit tehdy velmi populárnímu bezplatnému multiplatformnímu prohlížeči Mosaic od firmy NCSA vyvíjenému od r. 1992 - <http://www.ncsonline.net/blog/2010/01/12/history-of-the-user-agent-string/>

organizaci, aby se na svěřených úkolech dobrovolníci podíleli kdykoliv. Také znalost cizích jazyků je určitě předností, která se cení. Vyžadovaní bývají odborníci, kteří se svému pracovnímu oboru věnují i dobrovolně, avšak zde bez finančního ocenění (např. fotografování, web designéři atd.). Rozhodně další výhodou je možnost provozovat dobrovolnickou činnost 24 hodin denně (např. Mental Earth Community - <http://www.mentalearth.com/> - je virtuální komunitní služba určená starším 18 let s psychickými poruchami provozující chat a fóra s pomocí dobrovolníků).

Mezi nevýhody patří jistá omezení, která virtuální dobrovolnictví s jejich prací pojí. Mezi ty, které jsou zpracovány v této práci, patří např. fakt, že značná část je provozována jen psanou formou. Výjimkou jsou projekty, kde je zapotřebí dobrovolníků, kteří čtou nebo poslouchají (LibriVox). Proto jsou žádoucí především ti dobrovolníci, kteří zvládají úkoly s výstupem v psané formě. Dále mezi nevýhodné stránky počítám i čas, který se musí dobrovolníkům a jejich podpoře ze strany pořádající organizace věnovat, a to zejména proto, že se „nenabírají“ ve skupinách, ale po jednotlivcích. Organizaci znesnadňuje práci i fakt, že jako málokdo v reálném životě čte manuály, tak ve virtuálním světě dobrovolníci tráví jen minimum času nad tím, aby si prostudovali patřičné materiály (např. směrnice) potřebné k seznámení s danou komunitou. Mezi největší překážky, jak je popisuje Cravens, patří celkové efektivní zapojení dobrovolníků v kapacitě dané organizace [Cravens, 2006].

1.5. UDRŽENÍ A NAVYŠOVÁNÍ POČTU DOBROVOLNÍKŮ

Nejenom nábor, ale i udržení a navyšování počtu dobrovolníků, jsou potřeba ke zdárnému průběhu různých projektů. Jakými způsoby ale takové organizace mohou zajistit, aby se počet dobrovolníků nejenom nesnižoval, ale zároveň navyšoval? Vzhledem k povaze práce se spíše jedná o metody, jakými informovat potenciální zájemce o dění v dané organizaci (např. webové stránky, zpravodaje, externí diskusní fóra, blogy jazykových komunit atd.). V řadě případů se může jednat i o sdělení kolegům, sousedům, či příbuzným, které zážitky z „práce“ ve virtuálním světě může zaujmout. Mezi velmi častou formou náboru je vytváření a udržování vztahů s profesní skupinou (např. knihovníky, pracovníky muzeí či příslušníky etnik), vytváření dostatečně

jednoduchých úkolů, na jejichž plnění budou stačit i věkově starší dobrovolníci. Dobrou formou udržování dobrovolníků ve virtuální činnosti je i jejich vyhodnocování, aby se předešlo riziku nepravdělné nebo žádné zpětné vazby. Polská organizace Good Network Foundation navíc pořádá soutěže nebo projekty podporované Evropskou unií. [Rokicka, 2011]

2. CROWDSOURCING

Nedílnou součástí dobrovolnictví na internetu, zvláště v éře Web 2.0, jsou projekty vzešlé z tzv. crowdsourcingu (tj. čerpání nápadů od široké veřejnosti), které přes svoje různé stupně (od pasivního po soutěživý crowdsourcing) přinášejí vyzyvateli vysokou úspěšnost nebo množství nápadů, se kterými může dále pracovat. Historicky významnou částí webového crowdsourcingu je folksonomie⁸. Výhodou crowdsourcingu je dělba na menší úseky práce a její rozdělení mezi „davy“. Nicméně jen určitou část těchto projektů je možné považovat za internetové dobrovolnictví, protože crowdsourcing je totiž převážně placenou platformou.

2.1.DEFINICE

Autoři definic se na crowdsourcing dívají různě. Např. [Brabham, 2008] jej popisuje jako „v poslední době se rozvíjející výrobní model, který je k dispozici online a rozdělovaný k řešení problémů.“

[Howe, 2006] vidí crowdsourcing jako „práci obvykle prováděnou zaměstnancem, která je provedená nedefinovanou, ale (obecně) početnou skupinou lidí v podobě otevřené výzvy.“ Právě Howe je považován za nositele významu crowdsourcingu.

Ať si už vybereme definici jakoukoliv, dají se shrnout do myšlenky, že jde o (převážně) o krátkodobé aktivity, které velká skupina lidí řeší online. Jde o snahu využít kapacity lidí, kteří se zapojí aneb „víc hlav, víc rozumu“, avšak ne zas příliš mnoho, aby z toho nevzešlo „příliš mnoho kuchařů zkazí kaši“ nebo jeden, který dělá na více věcech naráz jako „mnoho psů - zajícova smrt“.

Je zřejmé, že u jednotlivých příkladů můžeme sledovat různé typy crowdsourcingu. Pro dobrovolnictví na internetu se jeví jako nejjednodušší typ ten, ve kterém není potřeba mezičlánků (např. expertní skupina), neboť proces je tím pádem rychlejší a přehlednější.

⁸ Např. tagování a social bookmarking

2.2. PŘÍKLADY

Příkladů, jakých bylo v internetovém dobrovolnictví díky crowdsourcingu dosaženo, je nespočet a o online encyklopediích a katalozích bude ještě řeč. Obory, ve kterých se uplatní crowdsourcingové projekty nalezneme jak ve výzkumu a vývoji, tak marketingu a reklamě (např. návrhy designu), ale i znalostních oborech nebo žurnalistice (např. předčasně ukončený Assignment Zero).

Bohužel některé ambiciózní projekty skončily i díky tomu, že někteří zodpovědní pracovníci najatí na takový program neměli dostatek zkušeností a nechali se buď zahltit přívalem nápadů, nebo je, naopak, sami nedokázali produkovat. *“Je to jako když pořádáte večírek. Připravíte hudbu, namícháte punč, ztlumíte světla a na osmou se vám sejdou lidi. A kdo ví, co se bude dít dál?”* — Lauren Sandler, editor projektu Assignment Zero v rozhovoru s redaktorem New York Times, Davidem Carrem. [Howe, 2007]

A tak si nyní dovolím uvést tři, o kterých uvádím, jak mne zaujaly a proč.

- „100 chytrých“ (<http://www.100chytrych.cz/>) kde byly zprůměrovány odhady výsledků voleb do PS v roce 2010 od 100 vybraných ze všech zapojených.
- Ve Velké Británii stále probíhající iniciativa listu The Guardian „Investigate your MP’s expenses“ (<http://mps-expenses.guardian.co.uk/>) mapující zpětně vyplácené náhrady (faktury, nároky apod.) členům parlamentu, kde jsou tyto dokumenty davem ohodnocovány a následně opět publikovány po kontrole expertů. Vzhledem k faktu, že se jedná o téměř půl milionu stránek, projekt se rozjížděl před dvěma lety a nyní je v polovině, jde spíše o dlouhodobější záležitost.
- Vymýšlení jmen nových společností (např. v roce 2009 si skrytá společnost na <http://www.helpurnameus.com/> vybrala jméno na základě návrhů, které se sešly ze všech 50 států USA, 52 zemí a 6 kontinentů).

První příklad je ukázkou systému bez expertní skupiny, tj. návrhy dobrovolníků → výsledky dobrovolníků. Druhý je příkladem cesty návrhy

expertů → vstup dobrovolníků → výstup expertů. A ve třetím se setkáváme s modelem vstup dobrovolníků → selekce a výstup expertů.

Jak velký dopad na komerční sféru může mít crowdsourcovaný projekt ukazuje z historického pohledu iStockphoto (<http://www.istockphoto.com/>). Komunita amatérských fotografů, která zasílala svoje fotografie na web, se stala noční můrou komerčních serverů. Nakonec se podařilo jednu z nich, Getty Images, přivábit ke spolupráci, která původnímu projektu díky jeho autonomii neublížila. I když za retrospektivním pohledem ředitele Getty Images Jonathana Kleina je znát, že strach byl velký. [Howe, 2006] uvádí jeho slova „Pokud se vám někdo chystá vybrakovat společnost, tak je lepší, aby se jednalo už o součást vaší společnosti.“

Jak je vidět i z vybraných příkladů, mnohé projekty se dají paralelně zařadit buď pod mikro (viz níže) nebo virtuální dobrovolnictví.

3. MIKRODOBROVOLNICTVÍ NA INTERNETU

Mikrodobrovolnictví (angl. microvolunteering nebo micro-volunteering⁹) je poměrně nový směr dobrovolnictví na internetu odrážející nové směry v komunikačních možnostech, který se začal šířit koncem první dekády 21. století. Za zakladatele online verze je považována kalifornská společnost The Extraordinaries (nyní Sparked.com) v čele s Jacobem Colkerem s Benem Rigbym, která jej propaguje od roku 2009. Oba zakladatelé mají bohaté zkušenosti z neziskových organizací, ve kterých pracovali. Rigby dokonce napsal knihu „*Mobilizing Generation 2.0: a practical guide to using Web 2.0 technologies to recruit, organize, and engage youth*“. Jde o jakéhosi průvodce po sociálních médiích pro neziskovky, sdílení a využití blogů, mobilních zařízení, wiki systémů, map nebo virtuálních světů. Jedná se o nástroje, které vytvářejí alternativu k hlavním proudům reportovaných událostí a mají možnost rozšířit povědomí o dalších okolnostech. Vytváří se prostor pro obsáhlejší komentáře, doplnění, ale i snahu ovlivnit běžně vysílané zprávy. [Rigby, 2008] Tento typ dobrovolnictví [rychlé a nezávislé] považuje [Haski-Leventhal, 2011] za populární zejména mezi tzv. generací Y. Generace Y je poněkud vágní pojem, neboť to jsou mladí lidé podle [Shoebridge, 2006] narození mezi lety 1980 a 1994, 1978 a 1994 nebo 1982 až 1995.

3.1. DEFINICE

Tím, že se jedná o relativně nedávno pojmenovanou disciplínu dobrovolnictví, liší se i definice toho, co vlastně mikrodobrovolnictví je. Patrně nejpropracovanější definici uvádí [Rigby, 2010] definující mikrodobrovolnictví jako činnost, která je...

- pohodlná (děláte jí, jenom když to zapadá do vašich plánů, přes internet na PC nebo mobilu a bez zaškolení)
- rozdělená na části (úkoly jsou rozdělené na menší části, takže na ně máte čas dle vlastní potřeby)

⁹ Nejednoznačnost psaní anglického výrazu (s pomlčkou či bez) řešil Ben Rigby (ředitel a zakladatel Sparked.com) ve svém blogu <http://blog.sparked.com/2010/12/24/why-microvolunteering-is-not-virtual-volunteering/>

- crowdsourcovaná (nezisková organizace se obrátí na velký počet dobrovolníků, kteří mají potřebný zájem a schopnosti)
- časově nenáročná (nároky na placeného organizátora organizace se snižují s rozšířením sítě dobrovolníků)

Podle [Help From Home, 2011] je vidí jako činnost, která je snadná, rychlá a nezavazující a ve prospěch dobré věci. Naproti tomu [Student Volunteer Connections, 2011] činnost popisují jako akt dobrovolné činnosti v malých každodenních situacích, které zabírají krátkou dobu.

Dobrovolník si vybere drobný úkol, který může být splněn v řádu několika minut či hodin, a to obvykle přes počítač nebo s kapesním zařízením (např. chytrým telefonem). Může se jednat např. o označování fotografií, kontrolu pravopisu nebo rychlý překlad [Sagawa, Podesta, Nunn, 2010]. [Hart et al., 2010] specifikují podrobnosti ještě o krok dál a říkají, že se v takovém případě „využívá softwaru chytrého telefonu iPhone jako je sledování videa, poslouchání audia, čtení dokumentů, navštěvování webových stránek, přenos GPS pozic, fotografování, nahrávání, psaní dokumentů atd.“. Mezi velké výhody takového dobrovolnictví můžeme řadit zajisté také fakt, že není nutná žádná registrace (zájemce si obvykle z nabídek vybírá sám), nepotřebuje žádné proškolení a dokonce se po něm ani nechce, aby se dál na vybrané činnosti dále podílel. Základní rozdíly mezi virtuálním dobrovolnictvím a mikrodobrovolnictvím jsou především v tom, že v prvním případě se převážně jedná o „služby“ jednoho zvoleného člověka nebo skupiny, kdežto v případě mikrodobrovolnictví je zapotřebí více lidí v jednom okruhu zájmu [Rigby, 2010]. Ačkoliv výsledek je nakonec stejný, proces, jakým k němu dospějeme, se liší. Ve virtuálním dobrovolnictví hledáme osobu; člověka schopného zastat danou práci, kterou při dobrých výsledcích rádi použijeme i při dalších projektech. V mikrodobrovolnictví nám jde o výsledek a je nám v podstatě jedno, kým a zda se dotyčný bude zúčastňovat i nadále.

Obvykle jde i o projekty produkované v malých částech, ke kterým nepotřebujete žádné školení nebo dlouhodobý trénink.

Rigby má na svém LinkedIn profilu¹⁰ napsáno, že „[mikrodobrovolnictví] je dobrovolnictví v pauze na kávu.“

Nicméně stále platí, že zadavatel by měl při využití tohoto typu dobrovolníků připravit i jasné pokyny, není-li to z podstaty úkolu zřejmé, neboť si ušetří zklamání ze špatně nebo nedokonale či nesprávně odvedené práce.

3.2. PŘÍKLADY

3.2.1. THE DAILY CROWDSOURCE

Jedná se o server shromažďující na adrese <http://dailycrowdsource.com> nabídky, do kterých se díky různým mini projektům, např. „mikrodobrovolnické středě“ (Microvolunteering Wednesday), mohou návštěvníci zapojit. Každý den se tak na jednom místě shromažďuje několik desítek možností, a to v různých kategoriích (umění, obchod a služby, Země...). Jedním ze způsobů jsou aktivity na bázi distribuovaných výpočtů¹¹.

Jednou z těch, které Daily Crowdsourcing uveřejnil je hraní online her, jejímž základem je digitální hra Foldit - <http://fold.it>. Hráči se snaží při řešení složitých 3D puzzle ohýbat řetězce aminokyselin a skládat je do prostorových tvarů, čímž se pokoušejí odhadnout krystalickou strukturu proteinů [Embarto, Vykouřil, 2011], což může vést k nalezení nových léků k léčbě chřipky, rakoviny a celé řady dalších nemocí. „Díky hraní Foldit velkou hráčskou komunitou bylo možné určit strukturu proteinů, které by se mohly ukázat jako klíčové v boji proti AIDS. Je to poprvé, co hráči přispěli k řešení velkých vědeckých tajemství.“ [Shaw, 2011]

Mezi další aktivity založené na bázi distribuovaných výpočtů patří historicky starší projekt SETI@Home (zaměřený i na hledání mimozemských civilizací), BOINC (umožňuje využití propojení počítačů pro vědecké účely. Zapojeno je téměř 300 000 dobrovolníků a v TOP 100 jsou tři z ČR [Boinc, 2011]), již jen málo využívaný LHC@Home (<http://lhathome.web.cern.ch/LHCathome/>) nebo Einstein@Home (<http://einstein.czechnationalteam.cz/>), který je také

¹⁰ <http://www.linkedin.com/in/benrigby>

¹¹ Jde o velké množství náročných výpočtů, které lze řešit současně. Pomocí distribuovaných výpočtů lze využít tisíce až miliony běžných počítačů k řešení náročných úloh namísto nutnosti investovat do nákladných superpočítačů.

spjatý s vyhledáváním gravitačních vln a pulsarů ve vesmíru podle Einsteinových teorií.

3.2.2. HELP FROM HOME

Jedná se o iniciativu na <http://helpfromhome.org/> v oblasti mikrodobrovolnictví založenou v prosinci 2008, která obsahuje zřejmě největší počet projektů (v současnosti nad 800), jak užitečně a dobrovolně strávit 10 sekund až 30 minut času určitou činností na internetu. Stránka má sympatický podnázev naprosto vystihující podstatu mikrodobrovolnictví – můžete jej provozovat takřka v pyžamu. Dobrovolnické projekty jsou rozděleny do 3 skupin, a to aktivity „Pro dobro“ (Do Good Actions) převážně o charitě a sponzoringu, „Zelené“ (Green Actions) o ochraně životního prostředí a „Obhajovací“ (Advocacy Actions) směřující k obhajování práv lidí i zvířat. Mezi celou řadou projektů není žádný, který by měl pomáhat občanům České republiky, ale mezi těmi prvně zmíněnými lze nalézt aktivitu Hieronymus - <http://helpfromhome.org/hieronymus> - určenou na podporu Slovenska, vybízející dobrovolníky na účasti při přepisování křesťanských knih, které jsou volně k dispozici v režimu public domain¹², tedy jako e-knihy.

3.2.3. DALŠÍ MIKROPROJEKTY

Mezi aktivity, které pomáhají a jsou typicky aktivitami mikrodobrovolnickými, patří v Česku nepříliš známý, avšak ve světě velmi používaný systém „click-to-donate sites“ („klikni a daruješ“). Jde vlastně o princip placené reklamy. Inzerent umístí na stránku charitativní organizace bannery a zasílá danému projektu peníze za to, když zájemce klikne na darovací tlačítko. Jako příklad uvádím velké projekty jako GreaterGood.com (<http://www.greatergood.com>) nebo TheNonProfits.com (<http://www.thenonprofits.com/>) a dále např.

- The Hunger Site (<http://www.thehungersite.com/>)

The screenshot shows a promotional banner for The Hunger Site. On the left, there is a list of three steps: 1. You click daily. 2. Sponsors pay for cups of food. 3. Shop our store and give more. Below this list is a 'SIGN TODAY!' button with the text 'Don't Cut Clean Water Programs!'. In the center, there is a large yellow button that says 'Click Here to Give - it's FREE!' with a subtext '100% of sponsor money goes to charity.' To the right, there is a product listing for 'TheHungerSite.com' with a price of '\$5.95' and a note 'Standard U.S. Shipping Every Day Int'l only \$9.95 to \$12.95'. Below the price, there are images of clothing items and a lantern.

¹² Dílo, u kterého uplynula doba trvání majetkových práv, může každý bez dalšího volně užít; ustanovení odstavce 2 a §11 odst. 5 věty první tím není dotčeno. [Autorský zákon, 2000]. Dále jen „volné dílo“.

- Care2 (<http://www.care2.com>)

- Better The World (<http://www.bettertheworld.com>), kteří dokonce vytvořili doplněk pro prohlížeč Mozilla Firefox¹³ a ten automaticky zobrazuje v pravé části kolonku, ve které rotují nadační fondy, které podporujete pouhým „surfováním“ na internetu.

Velmi originálně fungují stránky FreeRice.com (<http://www.freerice.com>), provozované přímo přes Světový potravinový program OSN.

Zde zájemce nedaruje peníze přes pouhé klikání na banner, ale tím, že hraje edukativní hry nebo se zodpovídá otázky z cizích jazyků, chemie nebo matematiky. Podle počtu správných odpovědí je pak darován určitý počet zrněk rýže.

Výhodou krátkodobých úkolů je nejenom jejich časová nenáročnost, ale samozřejmě i zanedbatelná cena (většinou rozpočítaná mezi desítky, stovky či tisíce dobrovolníků). Typově jde např. o nekreativní typy práce, jako jazyková kontrola textů nebo jejich digitalizace, ale i třeba dokumentování vybraného typu znečištění životního prostředí, stále populárnější využití Google map k zaznamenání výskytu určitého fenoménu, nebo zaznamenávání GPS polohy nebezpečných míst na silnicích. Jde o aktivity nahodilé, ale i připravované.

¹³ Ke stažení na <https://addons.mozilla.org/cs/firefox/addon/better-the-world-fundraising-s/>

3.2.3.1. MIKRODOBROVOLNICTVÍ VE SLUŽBĚ STÁTU

Je zajímavé, že některé projekty crowdsourcované dobrovolníky v mikroprojektech využívají i státních institucí. Mezi mnohými je to příklad Peer-to-Patent projektů v USA (<http://www.peertopatent.org/>) nebo Austrálii (<http://www.peertopatent.org.au/>), kde dobrovolníci procházejí všechny patenty a třídí ty důležité od těch, které se již staly součástí běžného života, nebo se třeba jedná o nějaký šprým. National Maritime Museum v Greenwichi, pro který je zpracováván projekt historických záznamů počasí z námořních lodí (<http://www.oldweather.org>) nebo projekt Pohraniční stráže v Texasu (<http://www.blueservo.net>), kde registrovaní dobrovolníci na webových kamerách sledují podezřelý pohyb osob na texasko-mexické hranici.

4. PŘÍKLADY INTERNETOVÝCH PROJEKTŮ SE ZAPOJENÍM DOBROVOLNÍKŮ

4.1. PROJEKT GUTENBERG

4.1.1. HISTORIE A OBSAH PROJEKTU

Jak již bylo zmíněno výše, Projekt Gutenberg (PG) provází virtuální dobrovolnictví již od roku 1971. Jeho zakladatel, Michael S. Hart se rozhodl díky možnostem, které tehdy na univerzitě získal, postupně zpřístupňovat knihy do digitalizované podoby. Během svých univerzitních studií na Illinoiské univerzitě získal rozhodující přístup ve výzkumné laboratoři k počítači Xerox Sigma 5 Mainframe (viz obrázek).

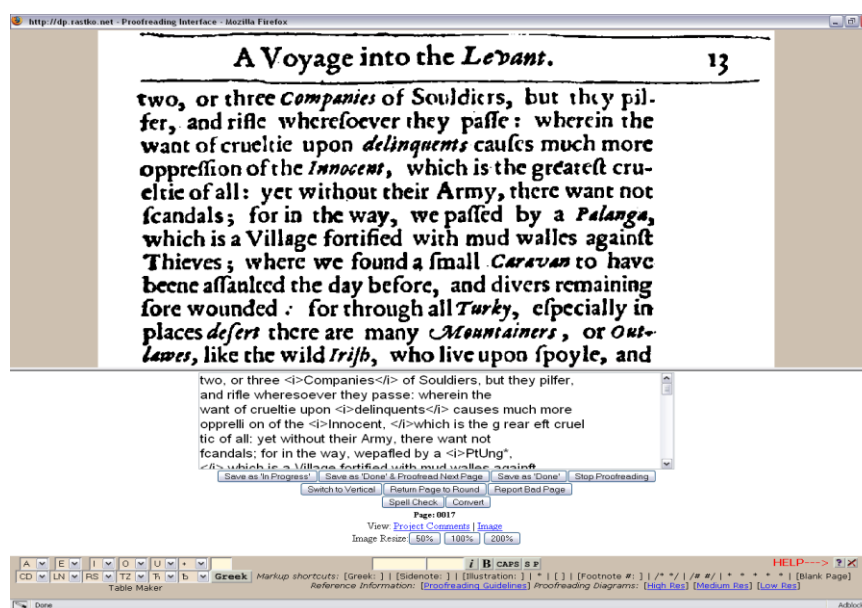
Obrázek 3 - Počítač Xerox Sigma 5 Mainframe (zdroj: computerhistory.org)

V té době se jednalo pouze o krátké texty nebo fragmenty, neboť nebyly k dispozici velké paměťové disky, ale ploché diskety s kapacitou 360 KB [Handl, 2004]. Až na konci 70. let 20. století se díky novým přenosovým objemům disket zvyšuje také popularita PG. Prvním digitalizovaným dílem tohoto projektu se stala Deklarace nezávislosti Spojených států amerických. Česky psaných knih je zde celkem sedm. Wikipedie nesprávně uvádí osm – „[Projekt Gutenberg] zahrnuje knihy celkem v 59 jazycích, ovšem většina je jich zde zastoupena symbolicky jen jednou nebo několika tituly. V češtině se zde jako první přírůstek objevila hra R.U.R. od Karla Čapka. Dnes se zde nachází pouze 8 českých knih“ [Projekt Gutenberg#Rozsah sbírky, 2011], protože kniha „Zápisky z mrtvého domu“ je ke stažení jak pod jménem F. M. Dostojevského, tak pod jménem překladatele H. Jaroše. Tato kniha byla zatím přidána jako poslední v listopadu 2010.

Po roce 2000 se projekt významným způsobem posunul dopředu. A to dvěma způsoby. Nejdříve tím, že dříve ručně přepisované texty byly postupně nahrazovány skenovanými a díky OCR softwaru se tak mohlo s předlohou pracovat jako s běžným textem. V té době měl hlavně díky jednomu z dobrovolníků, Pietro di Micelimu z Říma, PG svoje vlastní webové stránky, díky nimž popularita celého projektu stoupala. Di Miceli se soustředil především na dostupnost pro uživatele s pomalým připojením.

4.1.2. DISTRIBUTED PROOFREADERS

Druhým mezníkem v roce 2000 bylo zprovoznění portálu Distributed Proofreaders (DP). DP je webový portál umožňující jednoduchou cestou přepsat volné dílo jako e-knihu. Distributed Proofreaders jsou největšími dodavateli e-textů do Projektu Gutenberg. Stránky jsou skenované a lze je díky webové aplikaci přepisovat, aniž by bylo nutné stránky tisknout či otáčet (viz obrázek).

Obrázek 4 - Ukázka editovacího systému Distributed Proofreaders (zdroj: rastko.net)

Nápad distribuovat známé a na internetu takto neodstupné e-knihy vzešel od Charlese Frankse, který až téměř do konce roku 2002 vedl DP ze svého počítače. [Reagle, 2010]

Někteří členové předchozího vedení PG se stali členy vedení DP. S Frankem, kterého přizvali, aby primárně pomohl PG, na začátku spolupracovala Juliet Sutherland, zodpovědná za autorská práva v PG. Později s ním přešla do DP,

kde ve statistikách vedení Franks (zakladatel, pod přezdívkou “charlz”) a Sutherlandová (jako “JulietS”) figurují již jen jako bývalí čestní administrátoři¹⁴.

Franks, aktivně participující na fórech, které byly rok předtím pro PG spuštěny, vymyslel „webovou stránku, pomocí níž by bylo možné rukopis knihy distribuovat. Dokonce sám takovou stránku naprogramoval.“ [Tinsley, 2005]. Aby ještě přitáhl více dobrovolníků, napsal spolu s Charlesem Aldorondem článek pro “News for Nerds” na již tehdy velmi populárním serveru Slashdot.com¹⁵. Chtěli tím dosáhnout toho, že čtenáři, kteří klepnou na odkaz v článku dostanou chuť účastnit se dobrovolného převádění textů. A stalo se. Za jediný týden po publikování článku ze dne 11. 11. 2002 se počet členství zvýšil z původních 841 na závratných 5 156. [Collin, 2005]

Některé instituce přebírají e-texty z dílny PG a volně šiřitelná díla namlouvají na audionahrávky, které umísťují zpátky na web a zvyšují tak návštěvnost svých stránek, i PG. Mezi ty nejvýznamnější se řadí projekt LibriVox.

4.2. LIBRIVOX

4.2.1. HISTORIE A OBSAH PROJEKTU

Založil jej kanadský spisovatel Hugh McGuire a stal se jedním z nejvýznamnějších webů využívajících knih uveřejňovaných ve výše zmíněném Projektu Gutenberg. McGuire v srpnu 2005 na svém blogu uveřejnil otázku, zda má smysl experiment založený na převyprávěných knihách, které jsou zároveň volným dílem, dávat na web.

Jeho myšlenka byla založená na využití knih uveřejněných v Projektu Gutenberg, čímž měl relativní jistotou v tom, že knihy spadají do potřebné kategorie z hlediska dostupnosti autorských práv. Jeho snahou bylo namluvit alespoň jednu kapitolu ve formátu .MP3, aby bylo možné na konci vytvořit úplnou audioknihu. Vzhledem k očekávaným velikostem souborů se měly nahrávky umísťovat na server Ourmedia.org. V červnu 2011 měl LibriVox přes

¹⁴ Výraz „administrátoři“ byl v únoru 2007 změněn na „veverky“ (squirrels) - <http://www.pgdp.net/wiki/Squirrels>.

¹⁵ <http://www.theinquirer.net/inquirer/news/1014447/distributed-proofing-site-goes-roof>

4 500 nahraných knih (projektů) ve 33 jazycích, přičemž z toho bylo asi 85% v angličtině. O 6 měsíců později, tj. na konci prosince, se počet zvýšil na 5 152 s poměrem 90% ve prospěch anglicky psané literatury¹⁶. Je trochu příznačné, že ani zde není počet česky mluvících dobrovolníků velký, neboť podle oficiálního záznamu je zde namluvená jen Svatební košile od K. J. Erbena v délce 11:04 min. Báseň je součástí *Multilingual Poetry Collection 002* [2007], na které se podílelo 14 čtenářů ve 20 kapitolách. Bohužel link na e-text odkazuje na již neexistující stránky. Nahrávky jsou ke stažení ve formátu .MP3 (vyšší i nižší kvalita), tak .OGG.

LibriVox však nebyl žádnou originální myšlenkou. Tu získal McGuire od autora blogu „AKMA’s Random Thoughts”, kterým byl americký filosof, teolog a spisovatel A. K. M. Adam a projekt dnes už neexistujících stránek urbanartadventures.com. Mezi poslední¹⁷ uveřejněné nahrávky v roce 2008 patřil román D. H. Lawrence Milenec lady Chatterleyové a sbírka svatebních básní.

Section allocations in this work			
Section	Reader	Notes	Status
01	luduvico		complete
02	jia zhou		complete
03	jia zhou		complete
04	Miriam Silberstein		complete
05	anna		complete
06	anna		complete
07	Jean LAMBERT		complete
08	gypsygirl		complete
09	foudebassan		complete
10	Lady Maria		complete
11	ezwa		complete
12	ezwa		complete
13	Lotte		complete
14	ezwa		complete
15	asy		complete
16	argrig		complete
17	rootpi		complete
18	gypsygirl		complete
19	gypsygirl		complete
20	Syd		complete

Obrázek 5 - Seznam přezdivek dobrovolníků podílejících se na četbě Multilingual Poetry Collection 002 pro LibriVox obsahující mj. Erbenovu Kytici (zdroj: librivox.org)

Je zajímavé, že původní stránky blog.urbanartadventures.com také odkazují na Projekt Gutenberg, což svědčí o jeho velkém významu pro tuto komunitu „předčítačů“.

¹⁶ aktuální statistiky jsou k dispozici na adrese <https://catalog.librivox.org/stats.php>

¹⁷ V současnosti jsou stránky „parkovány“ a původní obsah dostupný pouze na adrese <http://classic-web.archive.org/web/20080801121720/http://blog.urbanartadventures.com/index.html>

Hugh McGuire lákal potencionální zájemce-dobrovolníky na možnost stálého zkvalitňování nahrávek a věčné nespokojence na možnost zapojit se a nahrávat ještě lepší audiozáznamy: “Přimějeme nespokojené posluchače, aby udělali ještě lepší nahrávky (nekvalitních kapitol) a zpřístupnili je pro projekt.“ [McGuire, 2005]. Právě tato věta a vlastní zkušenost (s Open Directory Project), dle mého názoru, přesně vystihují nejenom potřebu dobrovolníků pro takovou činnost na internetu, ale jsou jakousi „udičkou“ na potencionální zájemce. Takový přístup však může mít dvě strany mince, a to pokud se objeví velký potenciál zájemců, kteří však po čase zjistí, že i uvnitř komunity narážejí na stejné problémy a jejich zájem začne opadat. Jen velmi málo z nich se stane natolik vůdčími osobnostmi, aby potřebné změny byly provedeny. I [Rigby, 2008] připomíná, že „[...]neustálá aktivita a angažovanost...] napomůže zdrojům mnoha organizací. Pro ty, kterým se to podaří, se však [...] nabízí zajímavý způsob zapojení fanoušků a učení se od nich.“

Stejný formát jako Librivox nabízí např. AudioBooksForFree.com (<http://www.audiobooksforfree.com/>).

4.3. NÁRŮST TECHNOLOGIÍ A ENCYKLOPEDIÍ

Přelom dvacátého a jedenadvacátého století znamená také velký boom otevřených technologií a hnutí svobodného softwaru. Od webových serverů Apache, přes Linux až po utváření různých otevřených encyklopedií nebo projektů, z nichž se stala ve svém oboru nejznámější Wikipedia nebo Open Directory Project.

4.3.1. INTERNETOVÁ BUBLINA

Některé zmiňované projekty však doplatily na tzv. internetovou bublinu (tzv. dot-com bubble), která „praskala“ v letech v období 1999-2001. Na akciových trzích došlo především v roce 2000 k nákupům a investicím do internetových společností, které však za nějakou dobu později zkrachovaly. Šlo o nereálná očekávání z investic u společností, jejich výkonnost nebyla prokazatelná. Navíc najatí analytici na Wall Street vydávali jednostranná stanoviska jenom za účelem prodeje jednotlivých společností, které vznikly byt' jen několik dnů před prodejem.

Mezi událostmi přímo ovlivňující nejenom internetový byznys v tomto období můžeme řadit:

- Šestinásobné zvýšení úrokové sazby Federálním rezervním systémem v USA v období červen 1999 – květen 2000
- Teroristické útoky na USA v září 2001
- Válka v Afghánistánu (vstup armád USA, Austrálie a Spojeného království v říjnu 2001)
- Invaze do Iráku (březen 2003)

I přes varování některých analytiků, došlo k nadhodnocení cen internetových společností. Mezi nejkřiklavější případy patřil server Broadcast.com, který mediální magnát Mark Cuban prodal Yahoo! za necelých 6 mld. dolarů.

Rovněž Walesova společnost BOMIS, nabízející webhosting různým projektům převážně z erotického průmyslu, byla jednou z nich. Wales založil BOMIS (zkr. Bitter Old Men In Suits) jako adresář typu Yahoo! v roce 1996. Ten inspiroval zejména tím, že měl až 100 000 hitů za den. [Hammersley, 2002]. [Bramhallová, 2011] se však mylně ve svém článku pro liberálně-aktivistický server OpEdNews domnívá, že to bylo „v době (1996), kdy se začala psát historie DMOZ.org (tehdy ještě pod názvem directorymozilla.org).“ Ovšem [Skrenta, 2011] uvádí, že se jednalo o doménu III. řádu „directory.mozilla.org, ale protože jej lidé z projektu Mozilla na své doméně nechtěli, byla složena zkratka dmoz.org.“ Právě jednou ze společností, která doplatila na onu internetovou bublinu, byla kdysi velmi populární společnost Netscape (včetně adresáře ODP), jíž do svého portfolia koupila společnost AOL, která od konce 90. let přibrala ještě několik dalších projektů, jejichž obliba však začala strmě klesat (ICQ, WinAmp...), protože nezachytily moderní trendy nastupujícího 21. století a o společnosti (v té době již fúzované s velkým hráčem na poli zábavy, Time Warner) se mluvilo jako o gigantovi bez nápadu a cíle.

4.4. NUPEDIA

4.4.1. HISTORIE A OBSAH PROJEKTU

Na konci roku 1999 začal právě pod dojmem rostoucího svobodného softwaru Jimmy Wales¹⁸ uvažovat nad založením otevřené encyklopedie. Jako šéfredaktora hledal filozofa a na práci najal Larryho Sanger, se kterým se znali jak z e-mailových konferencí z poloviny 90. let, tak i několika osobních setkání. Sanger, který měl vytvořit systém zařazování článků a přijímání editorů, byl Walesem motivován, aby v červnu 2000 dokončil svoje doktorandská studia. Již jako zaměstnanec Nupedia (ale z peněz BOMISu) později navrhl, aby Nupedia přijímala za editory a recenzenty především ty, kteří mají titul Ph.D.¹⁹. [Nupedia, 2001] Samozřejmostí byl fakt, že práce byla dobrovolná (bez honoráře²⁰) a žadatel musel zaslat ke schválení své žádosti o přijetí přiložit i svoje CV. Také požadavky na články (zasílané přes elektronický mailing list) připomínaly žádosti o recenzní řízení. Schvalovací proces se tak táhl, a proto za dobu existence projektu (od března 2000 do září 2003) bylo publikováno jen 24 článků a 74 dalších bylo v době ukončení projektu rozpracovaných. Ačkoliv v seznamu recenzentů byla k nalezení jména z velkých univerzit z celého světa (např. Ruska, USA, Kanady, Finska, Velké Británie atd.). Kvůli složitosti editorského procesu, ale také proto, že navržený systém Wiki se některým akademikům zdál příliš revoluční [Moody, 2006], se Nupedii zoufale nedostávalo autorů a tak v prosinci 2000 vypisuje honorovanou soutěž pro současné editory, kteří přivedou alespoň 2 nové členy²¹. Hned od začátku se tak bortí jeho prohlášení, že se má Nupedia stát „největší světovou encyklopedií. Chceme vycházet z [encyklopedie] Britannica, ale ještě lépe a více jít do hloubky.“ [Gouthro, 2000].

¹⁸ americký internetový podnikatel a finančník, zakladatel mnoha otevřených projektů (*1966)

¹⁹ <http://web.archive.org/web/20010410035607/www.nupedia.com/steering.shtml>

²⁰ Ve zpravodaji z 1. září 2000 je každému editorovi/recenzentovi garantováno zaslání obvyklých propagačních předmětů: tričko (s logem a citátem) a/nebo hrnek.

²¹ Za každé dva nové žadatele byly ceny odstupňovány - \$250, \$100 a \$50 a za ty, kteří se stanou editory, dostanou ještě navíc „prize money“ ve výši \$100.

Welcome to Nupedia!

We are building the world's largest international, peer-reviewed [encyclopedia](#). It is [free](#). The project is largely "on hold" but poised to get moving again with renewed vigor when funding is found.

It's not hard to get involved, and we really do need [your involvement](#)! Basically, we need

- [writers](#)
- [editors and peer reviewers](#),
- [copyeditors](#),
- [programmers](#),
- [translators](#), and even
- [casual participants](#).

Obrázek 6 - Titulní strana Nupedie (zdroj: wikipedia.com)

4.4.2. PARALELNÍ PROJEKT - WIKIPEDIE

Sám Sanger hledal cesty, jak by v tomto Nupedii nahradil a tento proces urychlil. „Potřebovali jsme nalézt cesty pro více přispěvovatelů. Někdy mi Wales podsouvá, že si mě na řešení tohoto problému najal, ale já o něm věděl už od léta roku 2000.“ [Sawers, 2011] Poté, co začala souběžně s Nupedií od ledna 2001 fungovat Wikipedie (viz níže), docházelo mezi Walesem a Sangerem v oblasti vkládání článků a editorství k odlišným názorům, což nakonec Walese vedlo v prosinci 2001 k zastavení placení funkce šéfredaktora Nupedie (Sangera) a jeho následnému odchodu k 1. březnu 2012. Sanger však ve svých vzpomínkách [Sanger, 2005a] píše: „Nemohli si dovolit mě nadále platit; řekli mi, že jsem jeden z posledních nově přijatých zaměstnanců Bomisu, které musejí propustit kvůli recesi. Samozřejmě, že Wikipedie mohla beze mne pokračovat...“. V otázce peněz ještě Sanger uvedl, že Wales již dávno utratil peníze, které na Nupedii měl stranou a systém wiki tak přišel jako spása. Zdarma. Pro Nupedii již bylo pozdě.

V následujícím období byly publikovány již jen 2 články a poté se projekt zcela zastavil. Než byly však dne 26. září 2003 stránky projektu definitivně uzavřeny, byl obsah již zveřejněných článků překlopen do Wikipedie. Dokonce první články vydané německou verzí Wikipedie byly překládány právě z Nupedie [German Wikipedia, 2011].

Přes tyto skutečnosti server Cnet.com vyhodnotil v červnu 2008 Nupedii jako jeden z nejužitečnějších ukončených projektů na internetu (jako byly např. AllTheWeb, HotBot nebo první vyhledávač Archie).

Larry Sanger se se zánikem Nupedie a cestou, kterou se posléze vydala Wikipedie nikdy nesmířil a založil Citizendium (viz níže).

4.5. WIKIPEDIA

4.5.1. HISTORIE A OBSAH PROJEKTU

Wikipedia je online encyklopedie, jejíž chod obstarává 95 zaměstnanců a 679 serverů [Wales, 2011] a velké množství dobrovolníků-editorů. Ti zároveň tvoří i její vlastní unikátní online komunitu.

Ačkoliv se počátek Wikipedie, jejíž název vznikl ze slov *wiki* a *encyclopedia*, datuje od ledna roku 2001 (české Wikipedie pak o rok později), náznaky vytváření internetových encyklopedií sahají až do let 1992-1993, kdy o takové možnosti uvažoval Rick Gates²² a jenž tuto myšlenku veřejně publikoval v rámci systému diskusních skupin Usenet.

Původní plán, který dali dohromady Jimmy Wales s Larrym Sangerem, na doméně wikipedia.com počítal s příjmem z reklam, avšak o rok později se Wales sám rozhodl, že financování bude probíhat formou sbírek a doménu přesunul na portál wikipedia.org. Wales spolupracoval se Sangerem na jejím vzniku, a to již v době práce na projektu Nupedia (viz kapitola 3.3). Sanger dokonce Nupedii zanedbával, aby se mohl věnovat Wikipedii. Historicky se mu připisuje i nápad s využitím systému *wiki*²³, který navrhl po lednové schůzce s Benem Kovitzem²⁴, který se nad využitelností systému *WikiWikiWiki*²⁵ pro jiný projekt rozplýval.

Sanger tak navrhl projekt „Nupedia Wiki“ na doméně WikiPedia.com. Zatímco on sám si od něj sliboval postupné přibývání popularity pro Nupedii, Wales

²² *1956, americký průkopník internetu a internetové encyklopedie Interpedia, který se nakonec nikdy nerealizoval díky boomeru World Wide Webu (WWW).

²³ autorem byl v roce 1993 americký programátor Howard G. Cunningham. Tento systém znamenající v havajštině „rychlý“ umožňoval každému návštěvníkovi zapisovat údaje na stránkách jeho firmy

²⁴ programátor a absolvent Indické univerzity

²⁵ systém umožňující (rychlé a) společné vytváření obsahu

v něm viděl obrovskou příležitost a přiměl Sangeru, aby možnost zapisovat zpřístupnil všem. A tak se z nechtěného přítěžku stal pro Sangeru denní chléb a s přibývajícím prací v křesle šéfredaktora Wikipedie, ačkoliv funkce se správně jmenovala „Chief Organizer of Wikipedia“ [Sawers, 2011], přestával věnovat čas Nupedii.

4.5.2. SMĚŘOVÁNÍ WIKIPEDIE

To co však Sangerovi vadilo nejvíc, byl fakt, že Wales nasměroval Wikipedii směrem ke znalostem sdíleným kýmkoliv, nejen erudovanými experty. Což mělo za následek přístup uživatelům, kteří pod rouškou anonymity mohli články upravovat, mazat a jinak měnit.

Jimmy Wales prý odmítal reagovat na neustále probírané problémy, právě se např. nechtěl zbavit vandalů, kteří podle Sangerova názoru pověst Wikipedie ničili a dokonce se dostali do jejích vyšších pater a projektu chyběl systém v nabírání editorů. [Sawers, 2011]. A tak i díky těmto problémům Sangers po 14 měsících opustil Wikipedii. A zdá se, že ne příliš v dobrém.

Právě fakt, že do Wikipedie může přispívat kdokoliv, z ní od počátku dělalo ne příliš důvěryhodnou, a to i přesto, že si ze začátku zakládala na nestrannosti a ověřitelnosti uveřejňovaných údajů. Došlo to tak daleko, že na začátku roku 2009 sám Jimmy Wales navrhl velkou změnu při vkládání článků novými autory. Chtěl, aby před uveřejněním byl článek zkontrolován a zveřejněn až někým z redakce serveru [ČTK, 2009].

4.5.3. OCEŇOVÁNÍ ČLÁNKŮ

Již o třech letech fungování (v roce 2004) byl na Wikipedii uveřejněn milióntý článek, kterým byla maďarská verze článku o anglickém zlatníkovi a malíři, Nicholasi Hilliardovi - http://hu.wikipedia.org/wiki/Nicholas_Hilliard. V současné době je tato maďarská verze označena žlutou pěticí hvězdičkou (★), což v terminologii Wikipedie značí „nejlepší článek“ v daném jazyce. Česká Wikipedie používá symbol zlatého puzzle z glóbusu Wikipedie (🧩). Tento symbol má v současnosti 118 článků (http://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie:Nejlepší_články) z celkových 215

551²⁶, které procházejí poměrně složitým (i několikaměsíčním) schvalovacím procesem s navazující diskuzí. Celkový počet uveřejněných článků se pohybuje přes 20, 5 mil. v celkovém počtu 282 jazyků (z toho v angličtině přes 3,8 mil.) a přes 32 000 000 registrovaných uživatelů (stav k 23. 12. 2011 podle http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedia).

Velmi příznivě pro Wikipedii se ukazuje také fakt, že podle časopisu Nature jsou v každém článku průměrně čtyři chyby v porovnání s již shora zmiňovanou Encyklopedií Britannica, kde jsou chyby tři. [Giles, 2005]

4.5.4. JAK WIKIPEDIA FUNGUJE UVNITŘ

Pokud se chcete stát přispěvovatelem Wikipedie, musíte se zaregistrovat. Je však velmi nezvyklé, aby editor, který je již zaregistrován např. v české verzi, nemohl pod stejným jménem editovat v další jazykové verzi.

4.5.4.1. KAUZA SEIGHENTALER

Ještě do roku 2005 bylo přitom možné přidávat nové články zcela anonymně. Poté bylo jedno z těchto na Wikipedii poměrně restriktivních opatření změněno jako reakce na přidání životopisného článku o americkém novináři a osobním asistentovi J. F. Kennedyho Johnovi Seighentalerovi obviňujícího jej z podílu na vraždě JFK. „Kauza Seighentaler“ měla nakonec dopad i na další činnost editorů v oblasti žijících osob, kde byla zpřísněna pravidla pro jejich uveřejnění. V reálném životě se viníka celé kauzy podařilo vypátrat, avšak samotný Seighentaler se ke kauze postavil tak, že na něj odmítl podat žalobu, aby tento proces nebyl politiky napříč celým spektrem v nadcházejících volbách (2006) zneužit k cenzuře internetu. „Wikipedia je špatný a nezodpovědný nástroj“, napsal Seighentaler v článku, který vyšel v USA Today, když se snažil protestovat proti „křivému a nespravedlivému obvinění“ [z podílu na Kennedyho atentátu]. [Said, 2005].

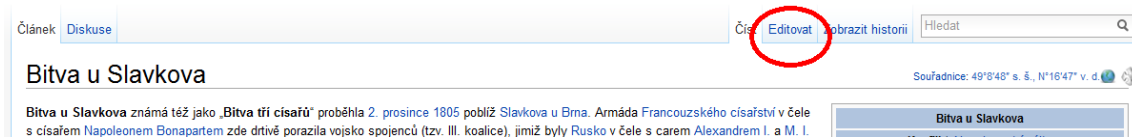
²⁶ úvodní stránka české Wikipedie uvádí toto číslo, avšak odkaz na „Nejlepší články“ udává neaktuálních 215 507. Stav k 23. 12. 2011

4.5.4.2. NĚMECKÁ VERZE

Od roku 2008 zavedla německá verze Wikipedie ještě přísnější pravidla. Od tohoto roku je možné schvalovat dál články, které byly anonymním uživatelem pozměněny jen tehdy, pokud byly prohlédnuty a schváleny dosavadním zkušeným editorem s poznámkou „zkontrolovaná verze“ („flagged revision“). [Cohen, 2005] Nic se nemění pro uživatele, kteří svůj login již mají, ti budou vždy vidět jak aktuální verzi, tak odkaz na verzi prověřenou. Důvody, které německou verzi k tomuto opatření vedly, jsou založeny nejenom na velkém množství vandalismu, a to i na přílišném mazání článků přispěvateli, kteří mají registraci jen krátkou dobu.

4.5.5. JAK EDITOVAT

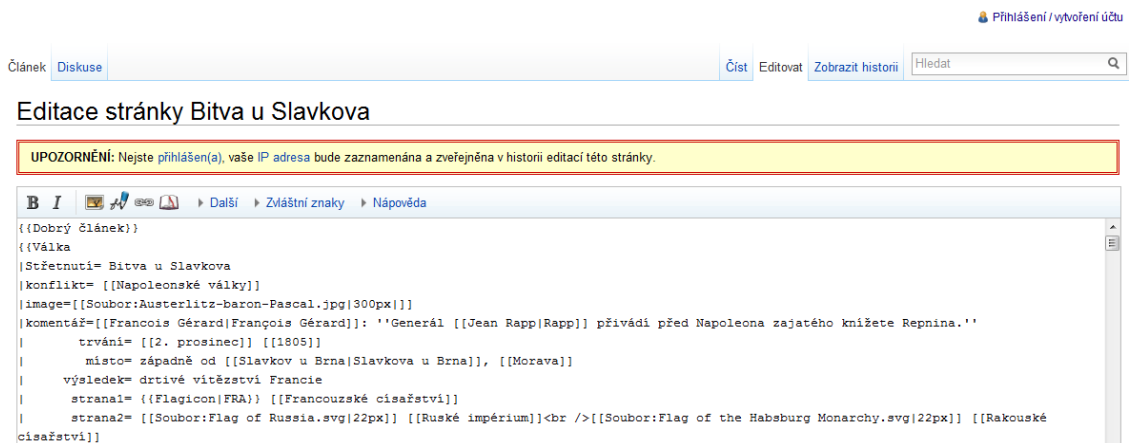
Základem práce editora je vkládání nových nebo doplňování stávajících článků (tzv. pahýlů). Po přihlášení do aplikace stačí na požadované stránce klepnout na odkaz „Editovat“ a text se objeví v editovacím okně, kde je možné jej měnit, upravovat či doplňovat.

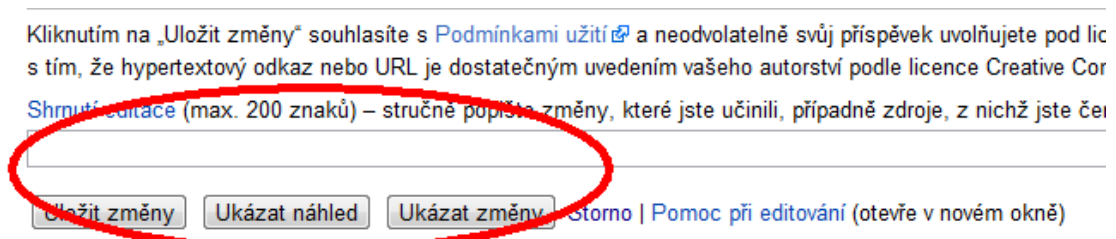
Obrázek 7 - Ukázka zveřejněného textu (zdroj: wikipedia.org)

Obrázek 8 - Příklad editovací stránky po přihlášení (zdroj: wikipedia.org)

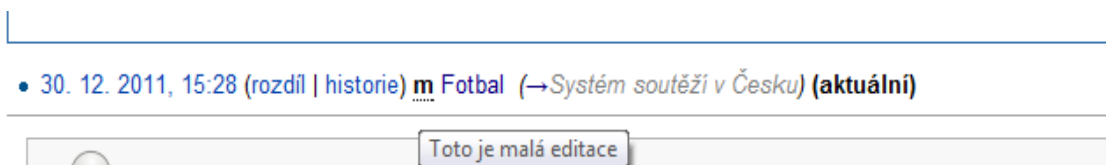

Obrázek 9 - Příklad editovací stránky bez přihlášení (zdroj: wikipedia.org)

Obrázek 10 - Nabídka (ne)uložení provedených změn (zdroj: wikipedia.org)

Po provedení změn systém umožní zaškrtnutí pole „Drobné úpravy“ v případě, že se jedná např. o opravu pravopisu. V historii²⁷ je pak možné úpravy dohledat. Pokud byla úprava jen drobná, zaznamená se jako „m“ (viz obrázek).

V případě, že si nový uživatel chce nanečisto vyzkoušet, jak takové editování vypadá, může použít zkušební stránku, tzv. pískoviště (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie:Pískoviště>)

4.5.6. KOMUNIKACE V KOMUNITĚ

Komunikace mezi jednotlivými editory (wikipedisty) probíhá formou diskusních stránek. Vzkazy se zaznamenávají na diskusní stránku každého uživatele, která je přístupná po jeho přihlášení (příklad viz obrázek).

²⁷ Odkaz na vlastní historii je veden jako „Mé příspěvky“

Ahoj, smazáním této diskuse byla narušena transparentnost Wikipedie, mimo jiné teď většina nemůže vidět důvod mého zcela nesmyslného zablokování (zdůvodněno diffem [zde](#)) a následné války správců. Doufám, že nebudeš proti, když tuto diskusi obnovím, ničemu tu nepřekáží. --J 28. 12. 2011, 23:12 (UTC)

Ahoj, dokázal bys prosím udat přibližné souřadnice [těhle fotky](#), nebo odhadnout, který z těchto tří popisů ([1](#), [2](#), [3](#)) nejlíp odpovídá danému stromu? Pracuju na seznamu PS v okrese ČB a rád bych fotku použil - jen nevím, ke kterému ze tří památných dubů u Třebína patří. Díky --X 30. 12. 2011, 14:30 (UTC)

Obrázek 11 - Ukázka diskuzní stránky wikipedisty (zdroj: wikipedia.org)

Na stránce, která se jmenuje „Pod lípou“ probíhají diskuse na různá témata mezi editory. Jedná se o místo, kde lze vyjádřit názor i k více tématům a podělit se o ně s více wikipedisty. Open Directory Project má podobnou (odlehčenou) diskuzi probíhající na interních fórech (na rozdíl od Wikipedie je editorské fórum přístupné až po schválení účtu) pod názvem „Penguin Café“. Vzhledem k tomu, že pro registraci do Wikipedie není potřeba e-mail, není tento prostředek využíván ani jako komunikační kanál.

4.6. CITIZENDIUM

4.6.1. HISTORIE A OBSAH PROJEKTU

Nepříliš šťastný Sanger, který Wikipedii opustil v roce 2002, si zvolil cestu rozvoje další sofistikované encyklopedie, na které se ale nebudou podílet „internetoví trollové“²⁸. Nejdříve se snažil respektovat pravidlo „ignoruj trolly“, poté již chtěl, aby byli „pojmenováni a zostuzeni“, aby po varování mohli být i z projektu navždy vyřazeni. Hlavním důvodem bylo, že z Wikipedie byli těmito uživateli postupně vypuzováni kvalitní a vzdělaní editoři. [Sanger, 2005b].

Již v době svého působení v ne příliš fungující Nupedii si v letech 2000-2001 pohrával s myšlenkou vytvoření encyklopedie, kterou by posunul odpovědnost na vybranou univerzitu.[Sanger, 2005b] A tak si myšlenku na akademický projekt splnil alespoň v podobě Citizendia.

A tak po předchozím testování, které probíhalo od října 2006, dne 25. března 2007 spatřila světlo světa beta verze tohoto internetového projektu.

Jedná se o opět o otevřený wiki model založený za účelem vytvoření nejlepší volně přístupné (byť verifikované) encyklopedie, a to na základě volně dostupné, rozsáhlé a hodnověrné zásobárny strukturovaných znalostí.

²⁸ Slangové označení těch, kteří často v anonymitě na internetových diskuzích neustále něco kritizují a píšou o tématech, která se k diskuzi nevztahují (<http://www.inflow.cz/troll-internetovy>)

Znalostní databáze mají tvořit především experti v daných oblastech, kteří „bok po boku spolupracují s obyčejnými lidmi a vytvářejí jeden projekt, principy otevřeného software.“ [Modern Dragons, 2006]

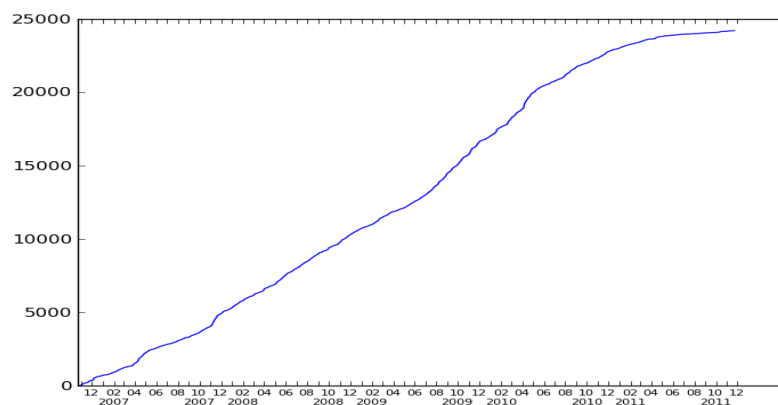
Název vychází ze spojení „citizens' compendium [of everything]“ („kompletní kompendium občanů“). Vytvářet nebo editovat jí může kdokoli, avšak pod svým, dříve ověřeným, jménem. Podle schváleného obsahu Citizendia z roku 2010 na <http://en.citizendium.org/wiki/CZ:Charter> se jeho editoři nazývají „citizens“ (občané). Schvalování článků provádějí vybraní experti v dané oblasti. Společenství Citizendia je vytvářeno na principech vzájemné důvěry a respektu a od přispěvovatelů se očekává profesionální a zodpovědná práce.

4.6.2. PRAVIDLA

Na Wikipedii byl Sanger tvůrcem pravidla o ignorování všech pravidel („ignore all rules“ podle http://en.wikipedia.org/wiki/Ignore_all_rules), které však údajně ve Wikipedii bylo bráno velmi vážně a tak se rozhodl ve svém novém projektu toto pravidlo nepodporovat. „Wikipedia je otevřená množství hrubých, anonymních lidí, což ovšem ve výsledku přispívá k její uzavřenosti lidem, kteří nechtějí pracovat v takové atmosféře.“ [Radecký, Havenstein, 2007]

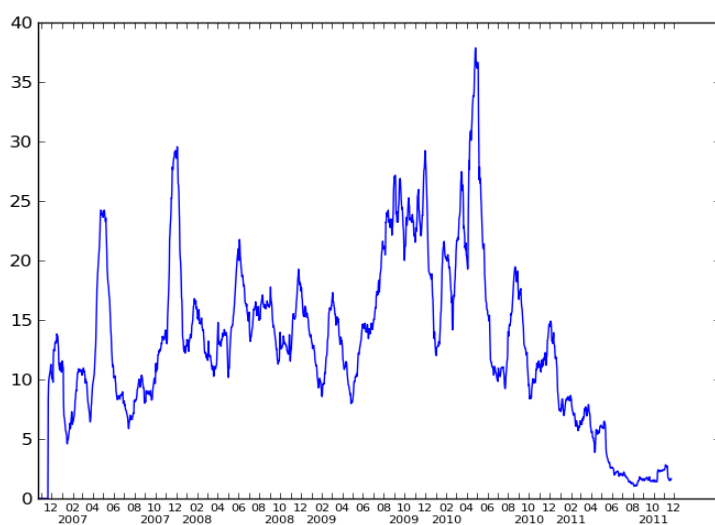
To, co zůstává zachováno z Wikipedie i na Citizendiu je absence přítomnosti reklamy a i z tohoto důvodu potřebuje Citizendium dobrovolné příspěvky od svých „občanů“.

Ačkoliv se zdá, že je projekt v jakémisi setrvalém stavu, sám Sanger ubezpečuje, že „Citizendium je stále aktivní a píšící se pro něj články.“ [Sawers, 2011]

Obrázek 12 – Vývoj počtu článků na Citizendiu (zdroj: citizendium.org)

Čísla na tomto grafu ukazují, že počet skutečných příspěvků (tedy bez přesměrovávání apod.) je poměrně vysoký (blíží se 25 000 za 5 let činnosti). Ovšem o trochu více vypovídající je přeci jen graf níže, který ukazuje na počet nových příspěvků za den za posledních 30 dní v daném období. Z něj se dá vyčíst, že ačkoliv se počet příspěvků v určitých obdobích navyšoval (např. v roce 2007 je zvýšený počet článků zdůvodněný překlápením článků z Wikipedie, stejně jako se to stávalo v Nupedii, ale také kampaní, kterou odstartovaly články na populárním serveru Slashdot, např. <http://slashdot.org/story/07/02/07/1442229/a-wikipedia-without-graffiti>).

Obrázek 13 - Ukázka nárůstu článků na Citizendiu (zdroj: citizendium.org)

“Dokonce jsme v posledních měsících dostali pěkné peněžní dary.” [Sawers, 2011]. Nicméně je stále jasné, že o své místo na internetu musí tato akademická encyklopedie stále bojovat. A snaží se k tomu ukořistit i editory padlého formátu Knol od Google. Zcela jistě je to jedna z legitimních cest, jak přetáhnout editory od konkurence. Nicméně již před startem upozorňoval článek v renomovaném časopise Nature na fakt, že pro mnohé přispěvovatele může být problém “schvalování článků vyšší autoritou” a také to, že “[...] argumenty o kvalitu článků budou nahrazeny hádkami o to, kdo je a není expertem.”[Nature, 2006]

Obrázek 14 - Výzva z profilu Citizendia ze dne 23. listopadu 2011 (zdroj: Facebook.com)

Sanger údajně s Walesem naposledy komunikoval v roce 2009 a osobně se setkali někdy v roce 2006. Právě při onom osobním setkání byl Wales údajně tehdy velmi přátelský a ani zrušený záznam ve Wikipedii, do kterého Sanger vložil zmínku o svém podílu na jejím vzniku, nic zásadního na jejich vztahu nezměnil.

4.6.2.1. KAUZA FBI

Zdá se však, že Sangerova hořkost po odchodu zcela nevypřehala a touha být se vznikem velkého projektu stále „ztotožněn“ se objevuje v jeho práci i nadále²⁹. V roce 2010 dokonce zaslal dopis na FBI, kterým obvinil Wikipedii z uveřejňování dětské pornografie. Dopis rozeslaný také v jedné ze školských internetových konferencí měl přimět co nejvíc škol, aby zneprístupnily Wikipedii na školských počítačových sítích a naopak, aby preferovaly Citizendium případně Sangerův další projekt pro základní a střední školy, portál WatchKnow.org, v roce 2011 pozmeněný na výše zmiňovaný WatchKnowLearn.org. Tomu však kritici vytýkali umístění videí na YouTube, který je již na mnoha amerických školách zakázán [Haeb, 2010]. Uveřejněné komentáře Wikipedistů se tomuto zoufalému pokusu, jak očernit Wikipedii, víceméně vysmáli, stejně tak jej odmítli jak někteří právníci (např. Eric Goldman³⁰), tak Mike Godwin³¹ oslovení významným anglickým vědecko-

²⁹ Např. v seznamovacím videu o portále WatchKnowLearn.org <http://www.watchknowlearn.org/VideoPopUp.aspx?video=overview> je stále titulován „spoluzakladatel“ Wikipedie. Stejně tak i na stránkách tohoto portálu.

³⁰ Docent práv na kalifornské Univerzitě Santa Clara

³¹ v letech 2007-2010 hlavní právník Wikimedia Foundation

technologickým serverem The Register. Godwin například uvedl, že „Sanger popletl a spojil dohromady několik právních předpisů.“ [Metz, 2010] Byť sám Sanger připouští, že jde o jeho „neprávní názor“, ale zároveň dodává, že „jako spoluzakladatel Wikipedie má zvláštní osobní povinnost zadržet [Wikipedii] v pokračování tohoto nesprávného chování.“ [Metz, 2010]

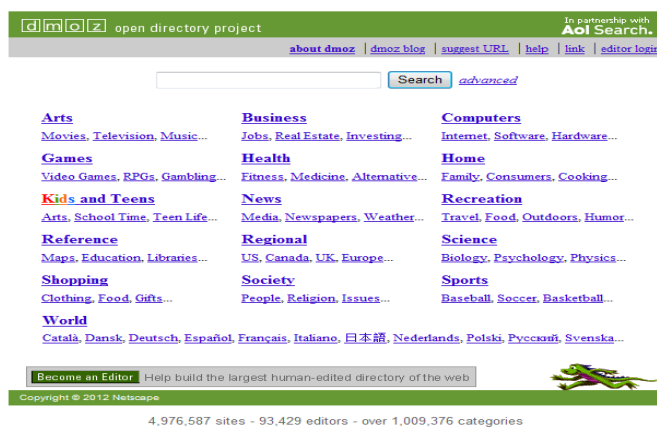
Originál původního dopisu byl na adrese http://meta.wikimedia.org/wiki/Sanger's_Message_to_the_FBI smazán během dvou týdnů třikrát a je k dispozici již jen na archivní stránce³².

³²

http://web.archive.org/web/20100414135223/http://meta.wikimedia.org/wiki/Sanger's_Message_to_the_FBI

5. OPEN DIRECTORY PROJECT

Open Directory Project (ODP) nebo také DMOZ.org je největším lidmi vytvářeným otevřeným katalogem na internetu.

Obrázek 15 - Open Directory Project (zdroj: dmoz.org)

5.1. HISTORIE A OBSAH PROJEKTU

ODP je celosvětový otevřený katalog tvořený dobrovolnými editory, kteří využívají a vytvářejí stromovou ontologii pro zařazování vybraných odkazů na stránky.

Na založení ODP se v červnu 1998 (stránky byly spuštěny 5. června) podíleli Richard Skrenta, Bob Truel, Chris Tolles, Bryn Dole a Jeremy Wenokur. Skrenta (mimočodem tvůrce³³ prvního viru Elk Cloner infikující počítače Apple) se znal s Truelem z předchozího působení ve firmě Sun Microsystems, kde oba pracovali jako softwaroví inženýři a tím byl i Dole. Tolles přišel ze stejné firmy, avšak působil jako vedoucí marketingu síťových bezpečnostních produktů. Jeremy Wenokur byl až do roku 2000 v Netscape na pozici pro rozvoj DMOZ (Business Development).

Původní záměr zakladatelů bylo konkurovat portálu Yahoo!, který podle jejich mínění neoprávněně ignoroval jeden z vlastních produktů – katalog odkazů. Yahoo! tím, že neuváženě skupoval společnosti pro svoje aktivity nakupování na internetu, tvorby osobních stránek apod., vyprovokoval Skrentu s Truelem k založení katalogu odkazů, protože byl velký problém se do něj vůbec dostat

³³ V té době mu bylo 15 let

[Sherman, 2000b]. Takže záměrem bylo takový katalog vybudovat a neplatit v něm žádné zaměstnance. Měli za to, že dobrovolníci udělají pro katalog daleko více, neboť budou mít možnost zařadit i svoje vlastní stránky a při omezení editorských práv (na rozdíl od Wikipedie by možnost editovat v celém katalogu nebyla dána každému editorovi) se zamezí i určité formě vandalismu. Za úspěch skupina zakladatelů při promýšlení projektu považovala 1 000 editorů a 10 000 zařazených stránek. Někdy byl projekt srovnáván s MiningCo.com [Sullivan, 1998a], který ale po prodej do portfolia skupiny About.com změnil strategii a ve své podstatě zanikl.

5.1.1. SPORY O NÁZEV

Původní název projektu byl „GnuHoo“. Jenže již následující týdny nastaly první problémy. Název GnuHoo byl odvozeninou zkratky GNU (pro projekty zaměřené na svobodný software) a koncovky „hoo“ použité z názvu komerčního portálu Yahoo!, jehož katalogu se také nápadně podobal.

Do webového povědomí se poprvé zapsal článkem na serveru Slashdot, kde jej autor Matthew Miller kritizoval kvůli licenci. „Vedení GnuHoo neprokázalo žádnou vůli přestat používat, protože toto jméno je pro projekt velmi důležité [...] Dobrá, ale v každém případě to vede k dalším věcem – a všechny jsou zavádějící!“ Vedení GnuHoo argumentovalo tím, že to „...vyvolává pocit, že jde o svobodné, komunitní úsilí.“ [Miller, 1998]

Jak Free Software Foundation (FSF), která řídí chod GNU, tak Yahoo! se ihned na nový katalog obrátili s tím, že by bylo „záhodno“ název změnit. FSF se například nelíbily podmínky užívání copyrightu. Situace kolem licenční politiky ODP se definitivně vyřešila až v roce 2011, kdy se podmínky použití sjednotily na licenci Creative Commons verze CC BY 3.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>), která umožňuje dílo upravovat, šířit a využívat komerčně a jedinou povinností je uvádět autora. Netrvalo dlouho a Skrenta s Truelem, název nepatrně upravili. Na pár měsíců se název projektu opět změnil a tentokrát na NewHoo!. Mimochodem, obě zmiňované domény, GnooHoo.com a NewHoo.com jsou ve vlastnictví současného vlastníka firmy AOL a přesměrovávají na stránky DMoz.org.

Obrázek 16 - Úvodní stránka NewHoo! (zdroj: newhoo.com)

5.1.2. ODP JAKO DMOZ

Jenže i tentokrát si společnost Yahoo! stěžovala. Než došlo k další změně názvu, NewHoo! se stal součástí portfolia firmy Netscape. Tak to potvrdila 18. listopadu 1998 společnost Netscape Communications Corporation tiskovou zprávou, ve které sděluje, že koupila tento katalog, aby rozšířila služby svého tehdy velmi propagovaného portálu Netscape Netcenter.

K všeobecnému překvapení na konci roku 2006 na svém blogu [Skrenta, 2006] jeden z původních zakladatelů, Richard Skrenta, zmínil kromě jiných nabídek od firem Lycos, LookSmart a Netscape, e-mail od firmy Infoseek, která údajně 14. července 1998 (což bylo po 9 dnech od spuštění projektu!) nabízela odkoupení NewHoo! za cenu, kterou mohl Skrenta sám navrhnout [Skrenta, 2003]. Infoseek byl na konci 90. let silným hráčem na internetovém trhu. Návštěvnost jeho portálu Infoseek.com se v letech 1997-8 pohybovala kolem 7 milionů za měsíc.

5.1.3. VÍTĚZEM NETSCAPE

Zakladatelé si však z nabízených možností vybrali nabídku Netscape, protože jim připadala z hlediska budoucnosti projektu nejstrategičtější. Katalog měl v té době kolem 100 000 zařazených stránek, 24 000 kategorií a 4 500 dobrovolných editorů. Z původního NewHoo! je přejmenován na Netscape

Open Directory (a asi po 14 dnech se mění na Open Directory Project) a je přesunut na doménu <http://directory.mozilla.org>, která se stala na dlouhou dobu nejenom novým domovem, ale i novým symbolem. Ze slov „directory“ a „mozilla“ vzniká spojení „dmoz“, který je dnes již takřka synonymem pro současný název Open Directory Project. Později byla kvůli zdlouhavému psaní domény přikoupena doména současná – <http://www.dmoz.org>. I po letech však Skrenta přiznává, že očekával, že tak malý projekt se v molochu velkých organizací, jako Netscape a později AOL, ztratí.

Na konci roku 1998 se předpovídá portálu dobrá budoucnost – není totiž zatížen čekáním na placené odkazy (jako v případě Yahoo!), nezobrazují se žádné reklamy a editorem se může stát kdokoliv a samozřejmě v libovolné kategorii. Richard Skrenta dokonce uvádí, že cca 1% návštěvníků se stává jeho editory [Skrenta, 2003]. Pojem „open content“ (otevřený/volný obsah) se tak před deseti lety stal dalším módním slovem (angl. buzzword).

5.1.4. YAHOO! SE SNAŽÍ KONKUROVAT

Počátkem roku 1999 se snaží Yahoo! získat také kus trhu v této oblasti a za 3,6 miliardy USD kupuje projekt GeoCities, který v té době aktivně používalo přes 3,5 milionu uživatelů a jenž byl třetí nejnavštěvovanější stránkou na internetu (hned za AOL a Yahoo!) [Rao, Scaruffi, 2010]. Už teď má ale velké zpoždění a zcela jistě na tom prodělává, přestože na zařazování stránek do tehdejšího katalogu pracovalo až 200 zaměstnanců³⁴. Bohužel ani investice do GeoCities se Yahoo! nevyplatila a službu bez náhrady v roce 2009 zrušilo. Společnost tak za akvizice GeoCities a Broadcast.com „vyhodila z okna“ asi 10 mld. dolarů.

Rozbíhá se tak závod o obsah, který si tvoří sami uživatelé. Nakonec ale i Microsoft, který přichází o další potencionální platící uživatele, si najde svoji hračku – s licenci katalogu patřícímu LookSmart (tzv. Zeal Directory), který byl spravován 160 editory, provozuje vyhledávací službu MSN Search.

Na popularitu narůstajícího katalogu ODP reagují jeho zařazením do svých

³⁴ Dobové zdroje uváděly 80-200 zaměstnanců, ale protože Yahoo! nikdy tyto informace samo nepotvrzovalo, je údaj jen orientační.

služeb i vyhledávače Lycos a HotBot. Mimochodem Lycos, který mohl začít používat Netscape Open Directory úplně zdarma, ještě v dubnu 1998 uvažoval o koupi celého portálu Yahoo! I v USA byl internet byl v té době velkou neznámou a jedinými, kdo k němu měli pravidelný přístup, byli vysokoškoláci a armáda. [Hammersley, 2002]

Top 10 Search Sites		
1	Yahoo.com	31,019
2	Go.com	21,184
3	Excite.com	16,652
4	Lycos.com	16,102
5	Altavista.com	10,458
6	Snap.com	9,761
7	Hotbot.com	7,443
8	Looksmart.com	7,766
9	Goto.com	4,072
10	Webcrawler.com	3,252

All figures in (1000s)

Obrázek 17 - Pořadí TOP 10 zaindexovaných stránek (v tis.) ve vyhledávačích (zdroj: Napoli, 1999)

Netscape ale nebyl jedinou společností využívající lidských sil pro zařazování odkazů. Například společnost Lycos se proti takové koupi ohradila, protože sama musela za podobný produkt platit. Stejně jako Yahoo! [Napoli, 1999]

Další silný partner na poli internetového vyhledávání, AltaVista, který v té době indexoval asi 150 mil. stránek, spojil partnerství s již zmiňovaným katalogem LookSmart a portálem Ask Jeeves (nyní Ask.com) jehož popularita je známá především kvůli vyhledávání odpovědí na zadané otázky – není tedy typickým vyhledávačem jednotlivých výrazů.

5.1.5. VSTUP GOOGLE

V té době se už v internetovém prostředí velmi dobře zabydloval jeden z největších hráčů, Google. Ačkoliv jeho historie začala v malých prostorách za garážovými vraty, jen za několik týdnů už o něm psali třeba USA Today a Le Monde. A když časopis PC Magazine zařadil v prosinci 1998 vyhledávač do TOP 100, nastaly jejich zakladatelům, kterými byli Larry Page a Sergey Brin, zlaté časy. Již za dva měsíce počet dotazů dosáhl 50 násobku. Během roku přešel na technologii vyhledávání přes Google také Netscape, který se postupně za 4,2 miliardy USD přetransformoval do portfolia AOL (America On Line), a to vedle další avizované spolupráce se Sun Microsystems. Jednalo

se o poměrně překvapivou akci, neboť vztahy AOL a Netscape byly od roku 1996 velmi napjaté. Tehdy AOL začal upřednostňovat Internet Explorer od Microsoftu místo Navigatoru od Netscape [Junnarkar, Clark, 1998]. Pro Google to znamenalo, že se nárůst dotazů zešestinásobil a činil 3 miliony denně. Na počátku léta 2000 pak Larry a Sergey oznámili zaindexování 1 miliardy stránek.

Právě Google ale využíval jiné technologie na vyhledávání. Zatímco již zmiňovaná AltaVista nebo další 'mega' vyhledávač Excite se zásoboval zaindexovanými stránkami ve stylu „kvantita je víc než kvalita“ nebo dnes již neexistující monitorovací systém Direct Hit (používal ho např. HotBot.com) upřednostňoval ty stránky, na které bylo nejčastěji klepnuto, Google šel právě po té kvalitě.

Původní univerzitní projekt byl totiž zaměřen na to, že jako nejkvalitnější stránky vyhodnocoval takové, na které bylo odkazováno z dalších stránek nebo z jiných, důležitých webových zdrojů na Internetu. A dalším přínosem pro kvalitní vyhledávání bylo oznámení o spolupráci s Open Directory Project v březnu 2000. Například jeden ze zakladatelů Google, Sergej Brin, řekl, že „ODP má velmi užitečné informace...[...] jen se v něm těžko orientujete, tak jsme zapojili svojí techniku.“ Google také zaintegroval odkazy na relevantní kategorie, proto jsou výsledky vyhledávání na Google přehlednější [Sherman, 2000a]

Google k listování vyhledaných výsledků používá vlastní technologii, tzv. PageRank³⁵. A právě ODP funguje v prvotním a důležitém řazení jako síto, které neschválí nekvalitní stránky a označí spammery. Podle [Gyöngyi, 2005] je spamování je úmyslné jednání člověka [spammera] určené k vyvolání neoprávněně příznivého významu nebo důležitosti stránky, a to s ohledem na její skutečnou hodnotu.

Georges Harik, softwarový inženýr, který vedl integrační projekt, vysvětlil důvody, které Google vedly k vybrání právě ODP. „První důvod byl typ licence

³⁵ PageRank je algoritmus využívající strukturu hypertextových odkazů jako vzájemné “doporučování” stránek, ne nepodobné hodnocení vědeckých prací podle počtu citací. Na rozdíl od sledování počtu citací ale dovádí tento princip ještě dál: hodnocení stránky se nepočítá z prostého počtu odkazů, které na ni vedou, ale bere se v úvahu i hodnocení odkazujících stránek. (zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/PageRank>)

– jen těžko můžete zpochybnit to, co slovo ‘zdarma’ vlastně znamená, ať už mluvíme o softwaru, pivu nebo obsahu. Roli v tom hrála i narůstající editorská úroveň, která má podle nás ještě větší potenciál a lidé, kteří [do projektu] přispívají a dobře se starají o to, co dělají. A skutečně důležitým bodem byl potenciál Open Directory vytvořit alternativu k rozšiřujícímu se předraženému webu.“ [Durham, 2000]

Z praktického hlediska se zdá, že Google si ODP vybral právě z důvodu používání technologie PageRank. Stránky jsou editory pečlivě separovány od spamu, a to zajistí určitou spolehlivost dané adresy, ke které se tento algoritmus váže. [Ridings, Shishigin, 2002]

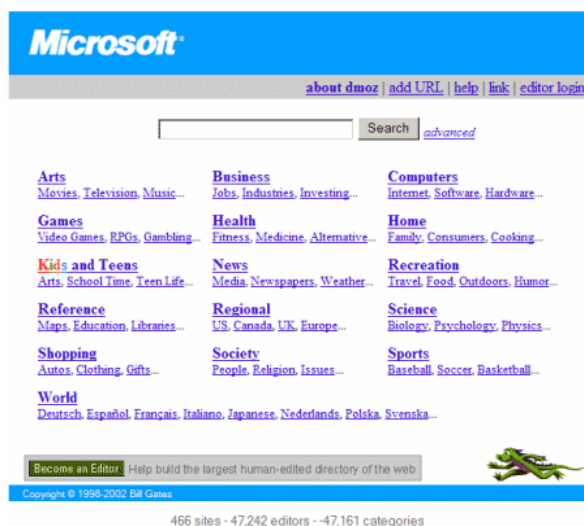
Na přelomu let 2000 a 2001 katalog nemá před sebou žádné další problémy a stále více portálů jej zařazuje do svých portfolií, vedení se také rozhodne k poměrně velkým zásahům ontologie – odděluje část stránek zaměřené na děti a mládež (Kids and Teens) do kompletně samostatného subkatalogu. To znamená, že má strukturu se samostatně se rozvíjejícími stromy, směrnice i editorské vedení.

Každý spam prodražuje vyhledávání a pro kvalitní vyhledávače je nezbytné, aby naindexovaly co nejméně nepotřebných stránek. [Gyöngyi, 2005] Proto může ODP být pro Google užitečný tím, že tyto stránky také zaznamenává a vyfiltruje, čímž v katalogu zůstávají jen ty kvalitní. Nástroje k tomu editoři DMOZu používají jak automatické, tak manuální.

V době, kdy byly vztahy mezi firemními vyhledávači (zejména mezi tehdejšími MSN Search od firmy Microsoft a ostatními) napjaté, přišel Google s novým vyhledávacím algoritmem PigeonRank, a to 1. dubna 2002

(<http://www.google.com/onceuponatime/technology/pigeonrank.html>).

DMOZ se také ironicky „překabátil“. Na vstupní stránce se, bez předchozího ponětí samotných editorů, objevilo fiktivní spojení právě s firmou Microsoft a došlo k přejmenování na Microsoft Directory Project.

Obrázek 18 - Úvodní stránka ODP ze dne 1. 4. 2002 (zdroj: dmoz.org)

5.1.6. ZNEUŽÍVÁNÍ ODP

Jeden měsíc před tímto „kouskem“ vyhlásilo vedení Open Directory Project na konferenci v Bostonu (popsané v materiálu „*A special report from the Search Engine Strategies 2002 Conference, March 4-5, Boston, MA.*“) válku spammerům, kteří zahlcují adresář.

Opatření se týkalo [Thurow, 2002]:

- Propojených stránek se stejným nebo podobným obsahem lišící se pouze jejich designem
- Zrcadlících stránek. Jako spam budou označeny všechny zrcadlící stránky navržené do různých kategorií. Netýká se vícejazyčných stránek.
- Stránky, které přesměrovávají, jsou praktikami tzv. „bait-and-switch³⁶“ a používají rámce, aby zamaskovaly skutečnou internetovou adresu
- Stránky, jejichž hlavním důvodem existence je přivádět provoz na spřátelené stránky nebo stránky, které tyto druhy stránek obsahují
- Použití rámce k zamaskování skutečné adresy (tzv. "cloaking³⁷")

³⁶ V marketingových kruzích se jedná o formu podvodného jednání vnucením výrobku za neodůvodnitelně nízkou cenu, kterýžto pak není k dispozici a nutí zákazníka zakoupit náhražku, která je ale daleko dražší.

³⁷ Zjednodušeně jde o umístění textu i mimo rámec a jeho případné schování pomocí CCS. Důvodem může být stejný obsah na více doménách.

Nutno dodat, že spamming se vyskytuje v adresáři velmi často. Mezi nejčastější příklady patří vícenásobné zadávání URL adresy požadovaného webu, nepřiměřené nadpisy či popisky včetně desítek klíčových slov či frází. V poslední době se vyskytuje spam zejména ve formě blogů s odkazy na další spřízněné stránky vytvořené jednou formou (tzv. cookie cutter³⁸) nebo „content mills“, což jsou hůře rozpoznatelné stránky (text je úmyslně napsán tak, aby byl vstřícný k prohledávacím robotům), jejichž chudý obsah tvoří najatí copywriteři. Editoři nemohou ovlivnit samotnou stránku či farmu, ze které pochází. Mohou však díky svým nástrojům či zkušenosti nalézt takové stránky a označit je jako spam proto, aby se do katalogu nedostaly nebo z něho byly vymazány.

Pro zamezení automatického přetěžování systému zadáváním opakovaných žádostí bylo zavedeno opatření skládající se z opisování zobrazených znaků, tzv. CAPTCHA.

Zároveň ale došlo také ke zpřísnění pohledu na zneužívání katalogu samotnými editory (např. od vylepšených popisků po použití žluté pěticípé hvězdičky coby označení „cool“ stránky v kategorii³⁹) a posílení mechanismů k jejich vyhledávání. Tyto mechanismy jsou ale přístupné pouze editorům s tzv. meta oprávněními.

5.2. JAK DMOZ FUNGUJE UVNITŘ

5.2.1. PODÁNÍ ŽÁDOSTI

Editorská práce spočívá převážně v zařazování navržených odkazů (čekajících na prohlédnutí, ale i popsání podle směrnic) a také v jejich samostatném přidávání. Mezi editory lze najít ale i technicky zdatné jedince, kteří místo stovek přidávaných stránek pracují na zlepšení editorských nástrojů. Na rozdíl od výše zmiňované Wikipedie, v ODP nelze editovat bez schválení předchozí žádosti.

Do procesu se zapojíme tak, že si najdeme kategorii, kterou chceme spravovat

³⁸ Jde o výraz pro „vykrajovátko vánočního cukroví“, ale ve slangu editorů DMOZ.org tak bývají označovány stránky, které liší jen náplní

³⁹ Software umožňuje takto označit jen 2 stránky v kategorii

a klepneme na dolní části na link „Zkuste se stát editorem kategorie“.

Top: [World](#): [Česky](#): [Věda](#): [Zdroje a normy](#) (9) [Informace](#)

- [Normy](#) (6)

Další informace:

- [World: Česky: Reference](#) (712)

Tato kategorie v jiných jazycích:

anglicky (396)	dánsky (4)	holandsky (6)
norsky (3)	německy (9)	rusky (7)
turecky (15)		

- [Fyzika.net](#) - Aktuální články o fyzice, astronomii, mechanice a matematice.
- [Fyzikální, matematické a chemické tabulky](#) - Abecední rejstřík konstant a jednotek, on-line převodník jednotek, základní fyzikální konstanty, nástroje a pomůcky, laboratorní postupy a metody.
- [Mladý Sisyfos](#) - Zajímavé a netradiční pohledy na matematiku a fyziku.

• "Zdroje a normy" hledat v: [AltaVista](#) - [A9](#) - [AOL](#) - [Chusty](#) - [Gigablast](#) - [Google](#) - [Lycos](#) - [MSN](#) - [Teoma](#) - [WiseNut](#) - [Yahoo](#)

[Zkuste se stát editorem této kategorie.](#)

[Become an Editor](#) Help build the largest human-edited directory of the web

Obrázek 19 - Jak se stát editorem kategorie (zdroj: dmoz.org)

Poté následuje stručný výčet pravidel a toho, co se od vás při vyplnění přihlášky očekává.

Po přečtení tipů klepneme na tlačítko na konci stránky. V další části vyplníme běžně požadované údaje. Za největší chybu editorů, která však již nejde opravit⁴⁰, považuji špatně zvolený název účtu (přezdívka) – nevhodné jsou např. kombinace jméno+příjmení (Karel_Pisarik) nebo nesmyslné změní znaků a čísel, ve kterých se komunita neorientuje (např. ounz60377522).

Žádost o zařazení mezi editory ODP

Open Directory Project si klade za cíl vytvořit nejobsažnější adresář na webu a to za použití velkého množství dobrovolných editorů. ODP je on-line komunita. Přesto je nutné mít schopnost spolupracovat s ostatními editory, i když je (pravděpodobně) nikdy neuvídíte ve skutečnosti.

Hlavním cílem našeho snažení je předkládat užitečné zdroje informací pro webovou veřejnost. Neodmítáme editory asociované např. obchodně se stránkami, protože právě oni obvykle znají nejlépe další stránky z dané oblasti. Na druhou stranu, nehodíme tolerovat editory, kteří přidávají pouze své stránky nebo vyhledávají malicherné spory s ostatními spolupracovníky.

Prosím, vyplňte každé pole této žádosti. Nekompletní žádost může být zamítnuta.

Kategorie:	World: Česky: Věda: Zdroje a normy
Jméno:	<input type="text" value="Karel"/>
Příjmení:	<input type="text" value="Čtvrtý"/>
E-mail:	<input type="text" value="kareliv@karistejn.cz"/>
Zobrazované jméno: <small>Toto jméno bude zobrazeno ve vašem veřejném profilu.</small>	<input type="text" value="Kaja"/>
Zvolte přezdívku: <small>Toto jméno bude zveřejněno u kategorie, kterou budete editovat a ve vašem profilu. Pokud bude vaše žádost přijata, nebudete moci změnit své uživatelské jméno. Editorům není povoleno mít více než jedno uživatelské jméno.</small>	<input type="text" value="novy_editor"/>
Vyberte jazyk: <small>Vyberte si jazyk pro ODP: v tomto jazyce se budou zobrazovat všechny editovací funkce. Tento jazyk můžete kdykoli změnit.</small>	<input type="text" value="česky"/>
Zvolte heslo: <small>Vaše heslo musí obsahovat nejméně osm (8) znaků a maximálně 16 znaků, nejméně jeden (1) písmeno</small>	<input type="password" value="....."/>

Obrázek 20 - Vyplňování žádosti o editorství (zdroj: dmoz.org)

⁴⁰ V zájmu ochrany editora (např. politické pronásledování za editorskou činnost) lze účet ukončit a vytvořit nový. Velmi citlivé jsou zejména kategorie národnostních menšin (Tibet, Kurdové...).

V závěru přihlášky je po adeptovi na editora vyžadován jakýsi „test“ psaní titulku a popisku. Subjektivním hodnocením vyššího editora jsou pak vyřazovány ty, které nevyhovují stanoveným pravidlům.

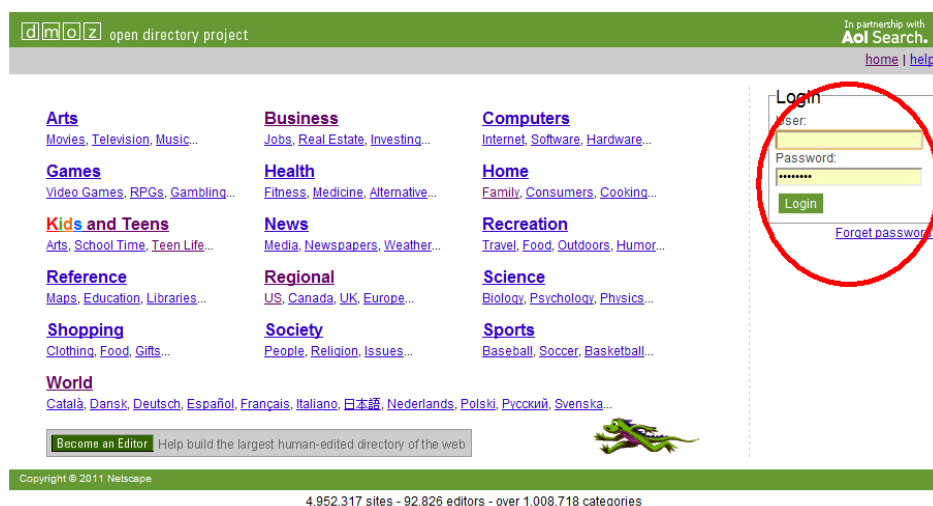
Poskytněte 2-3 URL, které byste do kategorie přidali, společně s titulkem a popisem

URL číslo 1:	<input type="text"/>
Nadpis:	<input type="text"/>
Popis:	<input type="text"/>
URL číslo 2:	<input type="text"/>
Nadpis:	<input type="text"/>
Popis:	<input type="text"/>
URL číslo 3:	<input type="text"/>
Nadpis:	<input type="text"/>
Popis:	<input type="text"/>

Obrázek 21 - Druhá část přihlašovacího formuláře (zdroj: dmoz.org)

Po odeslání žádosti je na e-mail žadateli zasláno potvrzení a unikátní klíč k jednoznačné identifikaci této žádosti a pouhým „Re:“ se aktivuje její vytvoření ve frontě žádostí.

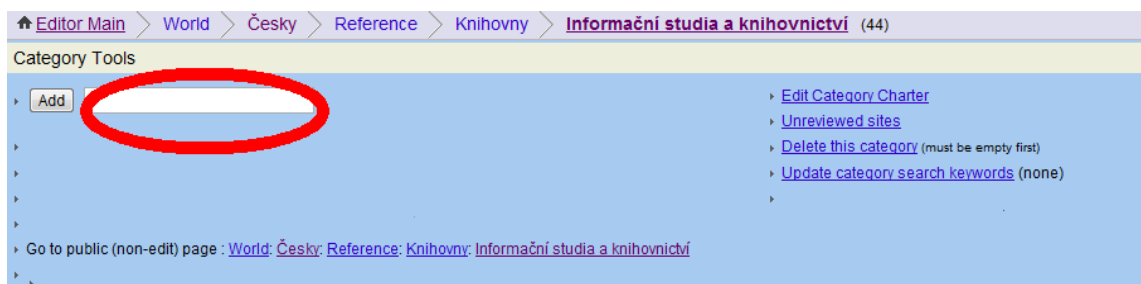
Po schválení oprávněným editorem opět odešle žadateli e-mail se souhrnnými pravidly a odkazy. Poté se editor může do hlavního panelu přihlásit přes webové rozhraní.

Obrázek 22 - Přihlašovací stránka ODP ve verzi 2.0 (zdroj: dmoz.org)

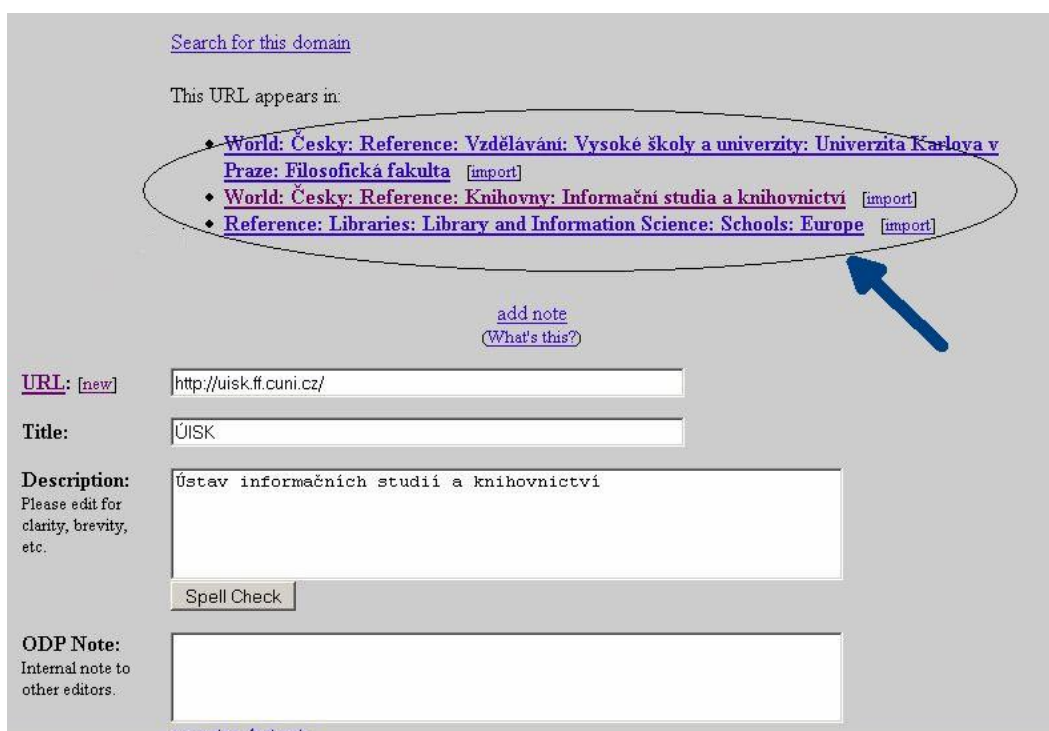
Editorský panel, tzv. Editor Main, obsahuje několik odkazů na směrnice běžných i vyšších editorů, vám přidělené kategorie a samozřejmě je i link na interní fórum, které obsahuje několik dělených vnitřních fór (např. pro žádosti o přesunutí/přejmenování kategorií nebo již zmíněné Penguin Café).

V editorské aplikaci se stránka přidá zadáním celé internetové adresy v editované kategorii (pozn. obrázek byl upraven pro přehlednější zobrazení).

Obrázek 23 - Vkládání adres stránek do aplikace ve verzi DMOZ 2.0 (zdroj: dmoz.org)

Po stisknutí tlačítka „Add“ nebo „Přidat“ se zobrazí stránka s možností zadávat správný popis. Zakroužkovaná část ukazuje na kategorie, v nichž je stránka již (případně) zařazena. Tlačítkem „import“ je možné získat popis, který je u stránky uveden právě v té kategorii. Při prvním zadání je obvykle vidět popis, který webmaster dané stránky zadal do meta-tagů v hlavičce.

Obrázek 24 - Odkaz na další umístění navrhované stránky (zdroj: dmoz.org)

Do místa popisku (1) je potřeba zapsat informace, které jsou dostupné na stránkách a podle směrnic to má být ve smyslu „předmět a obsah stránek“.

URL: [\[new\]](#)

Title:

Description:
Please edit for clarity, brevity, etc.

ODP Note:
Internal note to other editors.

[see notes](#) [last note](#)

Click on this box if this is a UK site:

What type of link is this? Regular PDF RSS Atom

Category: [World/Česky/Reference/Knihovny/Informační studia a knihovnictví](#)

Move to another category:

Sort Date: Optional - only for media references: (yyyy-mm-dd)

Obrázek 25 - Místa pro tvorbu nadpisu, popisku a umístění odkazu stránky (zdroj: dmoz.org)

V případě, že byla stránka navržena do špatné kategorie, je možné ji přepsáním (2) přesunout. Ačkoliv editoři zařazují stránky dle vlastního výběru, je každý krok v této oblasti monitorován a ukládán v logu buď u příslušné stránky (3) nebo u editora samotného (4).

Notes:

- [24/Aug/2007 03:00:30 CEST](#) [Added in World/Česky/Reference/Vzdělávání/Vysoké školy a univerzity/Univerzita Karlova v Praze/Filosofická fakulta]
- [24/Aug/2007 09:08:30 CEST](#) [Edited in Reference/Libraries/Library and Information Science/Schools/Europe]
- [24/Aug/2007 09:36:11 CEST](#) [Added in World/Česky/Reference/Knihovny/Informační studia a knihovnictví]

3

Obrázek 26 – Záznam vybrané stránky (zdroj: dmoz.org)

[Show Editor Notes](#)

Category

Move [World/Česky/Reference/Knihovny](#) [24/Aug/2007 03:35:22 CEST]
<http://mujweb.cz/kultura/automatizace/>

4

Add [World/Česky/Reference/Knihovny/Informační studia a knihovnictví](#) [24/Aug/2007 09:36:11 CEST]
<http://uisk.ff.cuni.cz/>

Obrázek 27 - Záznam editorské činnosti (zdroj: dmoz.org)

I z tohoto důvodu je velmi přehledné odhalit fakt, že se editor snaží o zneužití katalogu přidáváním stránek, které mohou být označeny jako spam, nebo naopak mazáním těch, které by v katalogu být měly, případně svých vlastních konkurentů. Proto může takto přistižený editor být okamžitě vyřazen z projektu, a to bez varování.

5.2.2. HIERARCHIE EDITORSKÉ KOMUNITY

Každý nově schválený editor dostává obvykle jednu kategorii k vylepšení, tj. přidávání odkazů, upravování popisků stávajících stránek nebo změny zařazených URL. Běžný editor má mj. právo zakládat a rušit prázdné podkategorie (i když se doporučuje předchozí diskuze na tematickém nebo jazykovém fóru), editovat popisek kategorie, nastavit prioritu třídění, přidat @odkazy a příbuzné kategorie, alternativní jazyky (tzn. stejnou kategorii v dalších jazycích) nebo měnit obrázek Mozilly. Během svého působení může zažádat o editování v nových kategoriích po zaslání vyplněné příslušné žádosti zadané v editorské aplikaci). Žádost pak posuzují editoři s tzv. meta oprávněními.

V hierarchii jsou pak postavení editoři podle dalších oprávnění takto:

- CatEditall – může přesouvat, přejmenovávat kategorie v rámci velké kategorie (např. World/Česky)
- Editall - může editovat v rámci celého katalogu DMOZ (vyjma sekce Kids and Teens)
- Editall/Catmv - může editovat v celém katalogu a zároveň přesouvat/přejmenovávat kategorie v rámci celého katalogu DMOZ (vyjma sekce Kids and Teens)
- CatMod – stejné jako CatEditall a navíc schvaluje pro danou velkou kategorii nové editory, žádosti editorů o nové kategorie nebo jejich žádosti po vypršení účtu (tzv. meta funkce) ale i zprávy o zneužití kategorií v dané kategorii apod.
- Meta – stejné jako Editall/Catmv a navíc schvaluje celý katalog nové editory, žádosti editorů o nové kategorie nebo jejich žádosti po vypršení účtu (tzv. meta funkce), ale i zprávy o zneužití kategorií apod.
- Administrátor – stejné jako meta, navíc provádí management celé komunity, dohlíží na oprávněnost vyřazení editorů, sleduje činnost Meta editorů a uděluje nová vyšší oprávnění. Toto je nejvyšší dobrovolnická pozice.

- Staff – všechno jako administrátor, navíc garantuje technickou stránku projektu, opravuje chyby při běhu aplikací apod. Aktualizuje a informuje o zprávách z vedení AOL.

5.3. RŮST A POKLES

Na změnu počtu všech ukazatelů (jako jsou navržené stránky a počet editorů) mělo v celé historii projektu, který v roce 2012 oslaví 14 let existence, vliv několik faktorů. V editorské komunitě došlo k takovému odhodlání práce v projektu, že ten se již od samého začátku stal fenoménem a typem společensky a komunitně sdíleného díla (tzv. socioware). Nicméně už v několika momentech došlo na slova, které uvádí [Malý, 2006]: „Komunitní projekt začíná jako neomezený, otevřený, rostoucí, kooperativní a rovný. [Později] začne tyto své atributy potlačovat“. Poměrně úspěšně se dá právě na příkladu projektu DMOZ aplikovat Malého vize o takových projektech: „Omezí se... Uzavře se... Zmenšuje se... Přestává fungovat spolupráce... Znerovnoprávní se.“ [Malý, 2006] Na to pochopitelně navazuje problémovost projektu – na rozdíl od Wikipedie však nepůjde zřejmě o problémy obsahové (co popisovat, co mít/nemít), jako spíš formální (jakou strukturu použít, jaký typ odkaz lze akceptovat atd.). Lidský faktor tak ale bude mít jisté problémy např. ztrátou zájmu, nedostatkem času, nefungující spoluprací, neodpovídání na zpětnou vazbu nebo ignoraci interního diskusního fóra. V časovém horizontu 10 let se problémy začínají nejčastěji objevovat v roce 2002 (opět portál Slashdot, jemuž se zdá, že ODP je příliš snadno zneužitelný editory, DMOZ reaguje zavedením přísnějších směrnic), rok 2004 (laxní přístup AOL k řešení problémů a nejistota dalšího rozvoje umocněná tím, že z vedení ODP odchází Robert Keating - rdkeating25 - a systém „jednoho šéfa“⁴¹ je postupně nahrazován komunitním vedením 10 administrátorů, mnoho editorů pobuřuje⁴²) a nakonec 2006 (v říjnu došlo k fatálnímu selhání hardware, ke kterému se připojil lidský faktor, neboť se nepodařilo zachránit některá

⁴¹ Robert D. Keating byl téměř od samého začátku ve vedení ODP. Jako jediný pak do roku 2004 jejím placeným zaměstnancem. V roce 2004 ohlásil odchod z ODP, ale poté, co se zvedla vlna nevole, AOL jej opět zaměstnala, tentokrát na poloviční úvazek

⁴² Dokonce sám Keating na interním fóru v 7/2004 přiznal, že se na ODP nepracuje od roku 2002 a že si není jist dlouhodobým výhledem pod AOL - „*I'm uncertain of AOL's long term ODP strategy.*“ <http://forums.dmoz.org/forum/viewtopic.php?t=907681&start=0#1324939>

uložená data – výpadek editorského serveru trval až do prosince 2006, interní fóra byla funkční), který znamenal další odliv editorů.

Mezitím v srpnu 2005 vypsala rdkeating25 nový plán rozvoje katalogu, který se měl dít pomocí jednotlivých projektů řešících problémy externí (např. komunikace s webmastery, tvorba newsletteru) i interní (např. překlad editorského rozhraní nebo předělání grafického vzhledu). Nicméně do současné doby bylo úspěšně vytvořeno a zakončeno pouze 5 projektů, 9 jich stále běží a 2 byly nově navrženy). Právě pomalost a těžkopádnost, s jakou katalog běží, se stává velkým záporům pro některé zúčastněné, kteří si pak „hrají jen na vlastním písečku“.

Během odstávky editorských serverů došlo v období od 20. října 2006 do 18. prosince 2006 ke kritickému načrtnutí budoucnosti DMOZ. Byly diskutovány možnosti katalogu, kterou ale nevidělo dobře hned několik stovek editorů a odešli, a to včetně několika administrátorů, kterých zůstalo jen sedm. Během odstávky Keating také oznámil, že možnost, že by byl provoz katalogu ukončen, nebyl ve společnosti AOL nikdy diskutován.

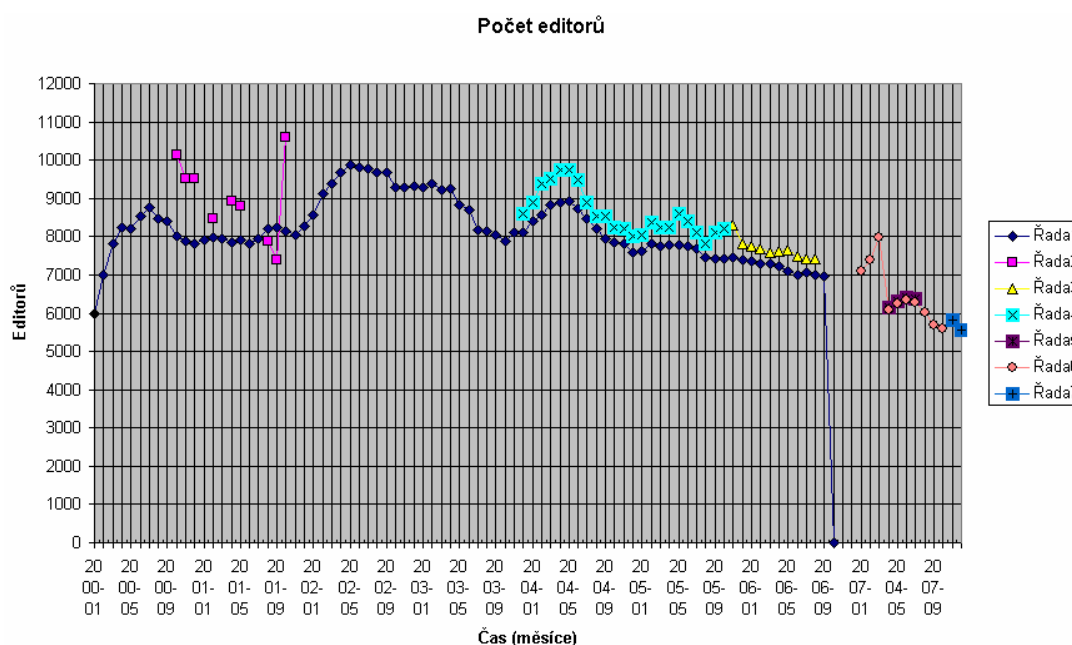
Během roku 2007 došlo ve společnosti America On Line k velkým diskuzím ohledně projektu a výsledek byl více než překvapivý. V červenci bylo z jiných pozic ve společnosti AOL přesunuto k ruce ODP hned 5 nových tváří s úkolem začít se více starat nejen o stránku technickou (software/hardware), ale specializovat se i na produktový marketing, architekturu, ontologii a technický management otevřeného obsahu.

K 13. lednu 2008 se počet zaměstnanců ustálil na 10(!), a to včetně stále aktivního R. D. Keatinga, stále ve funkci „šéfeditora“ (editor-in-chief).

Na následujícím grafu je možné vidět čtvrtletní vývoj počtu editorů od roku 2000 – 2007. Je zde použito 7 různých zdrojů, které počty editorů porovnávají nebo vypočítávají na základě různých metod.

Je nutné podotknout, že ačkoliv úvodní stránka dmoz.org uvádí počet editorů přes 93 000 (v roce 2008 to bylo více než 75 000), toto číslo zobrazuje počet zřízených účtů, tedy i takové, které vypršely bez přihlášení uživatele, nebo uživatel byl odstraněn pro porušení směrnic apod. Např. po 14 dnech provozu v roce 1998 měl ODP 200 editorů. Čísla udaná v grafu vycházejí z

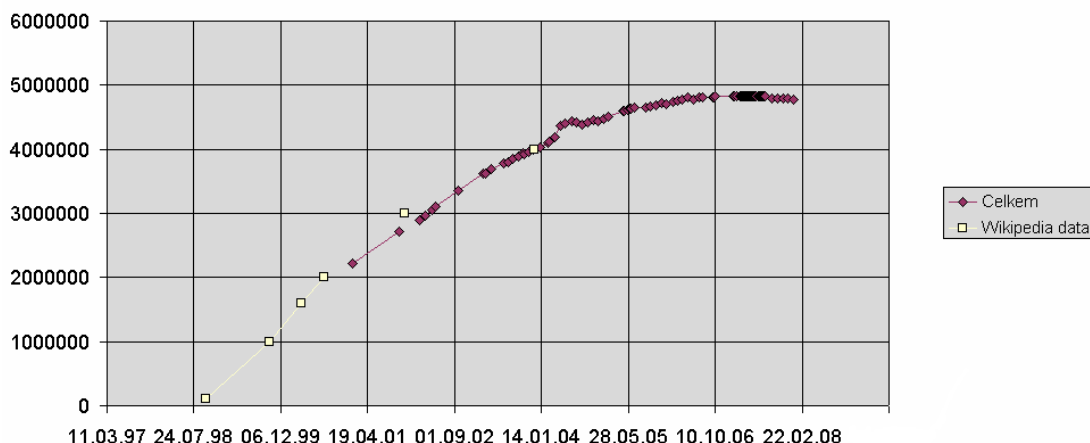
toho, že se nový editor přihlásil do editorského prostředí do jednoho měsíce od přijetí a do čtyř měsíců provedl alespoň 1 zápis (přidání nebo editace stránky). V současnosti se tak celkový počet **aktivních** editorů pohybuje kolem 6 000 (což je přibližně stejné číslo jako v roce 2008). Počet aktivních českých editorů byl ke dni 13. 1. 2008 celkem 84. K 21. 12. 2011 to bylo o 30 méně, tedy 54. Ovšem ani tento počet není, bohužel konečný. Na platformě DMOZ 2.0 se vyskytuje řada chyb, které ovlivňují nejenom přehled okamžitého počtu stránek, ale i editorů. Jedna z nich spočívá v tom, že software automaticky nevyřadí editory, kteří se v předchozích 120 dnech nezapojili do editování nebo se nepřihlásili v prvních 30 dnech po schválení účtu.

Obrázek 28 - Vývoj počtu editorů (zdroj: Ubias, 2008)

Druhý graf zobrazuje vývoj celkového počtu zařazených stránek, který se blížil 5 milionům (k 13. 1. 2007 to bylo přesně 4 830 584 a o 5 let později pak 4 976 587). Za porovnání slouží první dva týdny provozu v roce 1999, kde se projekt dostal na 100 000 zařazených stránek. Byť se může zdát zařazení téměř 150 000 stránek málo, je potřeba brát v potaz také fakt, že na podzim 2006 došlo k havárii hardwaru, jež znamenala úplné smazání všech stránek čekajících na schválení editorů, několik stovek tisíc dalších bylo dočasně z adresáře vyřazeno pro nefunkčnost. V grafu se porovnává počet stránek zařazených ve DMOZu a článků ve Wikipedii.

Počet stránek

Obrázek 29 - Vývoj počtu stránek (zdroj: Ubias, 2008)

5.4. VÝVOJ ČESKÝCH SEKČÍ

V hlavní české sekci, World/Česky⁴³, stejně jako v celém DMOZu projevil nejenom výpadek hardwaru a téměř čtvrtletní absence editorského prostředí, ale také odliv nespokojených editorů, kteří neuvěřili vizím AOL. Na následujících třech obrázcích (screenshotech) jsou ukázky hlavní struktury českých kategorií.

Pokud je v názvu kategorie znak zavináče (@), jedná se o tzv. příbuzný odkaz níže do hloubky adresáře. V DMOZu se tomuto znaku říká *symlink*.

Odkazy v *Dalších informacích (angl. relcats)* odkazují na příbuzná témata v jiné části katalogu.

1) pro děti a mládež

[Kids and Teens: International: Český \(1,137\)](#)

• Domov a rodina (8)	• Škola (362)
• Hry (42)	• Sporty a zájmy (103)
• Kultura a umění (83)	• Zábava (47)
• Lidé a společnost (364)	• Zdraví (15)
• Počítače (26)	• Život mladých (21)
• Předškoláci (11)	• Zprávy a média (44)
• Rozcestníky (11)	

Další informace:

- [Kids and Teens: International: Slovenský](#) (30)

Obrázek 30 - Katalog stránek pro děti a mládež (zdroj: dmoz.org)

⁴³ Do 26. 7. 2004 byly názvy hlavních kategorií (pod World, Kids_and_Teens/International a Adult/World) vedeny anglicky, tj. Czech místo Český. O změně se rozhodlo v diskusi, která trvala 100 dní. Důvodem této změny bylo překódování stránek na jazykovou sadu UTF-8 (pův. Win-1250).

2) hlavní kategorie

v celém adresáři ODP

Top: World: Česky (24,603)

• Děti a mládež@ (1,137)	• Společnost (1,842)
• Domov (315)	• Sporty (1,672)
• Hry (336)	• Státy a regiony (6,622)
• Internetové obchody (982)	• Věda (759)
• Kultura (2,320)	• Volný čas (2,931)
• Obchod a služby (3,629)	• Zdraví (797)
• Počítače (1,533)	• Zpravodajství (131)
• Reference (714)	

Další informace:

- [Reference: Dictionaries: World Languages: C: Czech](#) (3)
- [Regional: Europe: Czech Republic](#) (911)
- [World: Slovensky](#) (6,228)

Obrázek 31 - Hlavní český katalog stránek v ODP (zdroj: dmoz.org)

3) kategorie pro dospělé

Adult: World: Česky (85)

• Hry (7)	• Obrázkové galerie (5)
• Internet@ (14)	• Počítače (14)
• Internetové obchody (6)	• Regiony (18)
• Kultura a umění (3)	• Společnost (29)
• Obchod a služby (2)	• Zpravodajství (1)

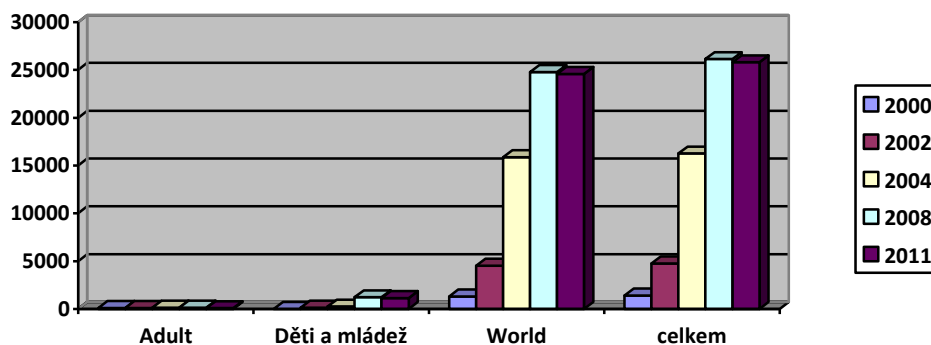
Další informace:

- [Adult: Regional: Europe: Czech Republic](#) (37)
- [World: Česky](#) (24,603)

Obrázek 32 - Katalog českých stránek pro dospělé (zdroj: dmoz.org)

Je možné si všimnout, že z hlavního menu World/Česky je přístupný odkaz (@) jen do kategorie pro děti a mládež. Přímo nelze najít odkaz do kategorie dospělých. Je to právě z důvodu, aby odkazovník pro mládež do 18 let nebyl přímo dostupný (buď chtěně nebo omylem) ze stejného místa. Proto k najetí kategorie „Adult“ je potřeba patřičné výrazy vyhledat. V políčku pro vyhledávání.

Počet stránek ve všech třech oblastech české části se od začátku velmi měnil. Na následujících grafech a v tabulce je možné porovnat jejich vývoj.

		Adult	Děti a mládež	World	celkem
1	2000	113	0	1306	1419
2	2002	102	134	4 524	4760
3	2004	141	258	15859	16258
4	2008	130	1224	24775	26129
5	2011	85	1137	24574	25796

Obrázek 33 - Vývoj počtu stránek v českých sekcích katalogu ODP v letech 2000-2011

K rozhodujícímu nárůstu docházelo postupně mezi lety 2003-2006, kdy se na řízení české sekce podílelo čím dál více aktivních editorů (např. česká verze pro Děti a mládež vznikla až na konci roku 2002). Nejvíce tak narostl počet odkazů v hlavní sekci World/Česky.

5.5. BUDOUCNOST PROJEKTU

Na podzim 2007 byl na interním fóru vyhlášen ojedinělý průzkum preferencí editorské komunity a z výsledku vzešlo hned několik zajímavých poznatků:

- 73% editorů nechtělo v žádném případě ohrozit katalog zobrazováním reklamy
- 61% editorů si myslelo, že uživatelská tvorba obsahu je skvělým zdrojem informací
- 60% editorů se domnívalo, že by měl být dán k dispozici zdrojový kód projektu k volnému užití
- 57% editorů mělo za to, že katalog potřebuje více vstupů/impulzů od jeho uživatelů
- více než 50% připouštělo, že katalog nejlépe funguje v systému s různými editorskými privilegii (na rozdíl od Wikipedie, kde jsou si editoři rovni)

Zároveň s tím bylo dále zjištěno, že:

- 80% provozu pochází z vyhledávače Google
- 40% návštěvníků přichází z USA
- nejzobrazovanější kategorií je Adult (pro dospělé)
- počet unikátních návštěvníků je kolem 250 000/den.

Mezi významné prvky budoucnosti se řadí vytváření přímo zaměřených subkatalogů. Mezi témata, která by jistě oslovila uživatele internetu, patří jak místní subkatalogy (regionální), tak oborové (obchod a služby). Téměř od samého počátku byla funkce usnadnění vytváření regionálních subkatalogů umožněna u stránek s doménou *.uk (ac.uk nebo co.uk). Avšak nikdy se nenašla vůle katalog UK stránek osamostatnit. Osobně dávám dobré předpoklady samostatnému katalogu Děti a mládež, protože zejména věkové kategorii do 18 let je potřeba při výběru stránek věnovat velkou pozornost.

Další možností, jak oslovit veřejnost, je využití katalogu pro uživatele s mobilními technologiemi. Užitečným zdrojem informací je i tzv. geotargetting (tzn. tematickým zaměřením po zjištění, odkud návštěvníci přicházejí).

5.5.1. PŘÍSTUP AOL

Projekt oslavil 5. června 2008 přesně 10 let od začátku své existence. Není možné v tak omezeném formátu se podělit o všechno, co s DMOZem souvisí – vnitřní systém vyšších editorů, schvalování nových, externí fóra pro veřejnost, podporu ze strany top editorů World/Česky a nebo reakce práv na českém internetu a mýty, které pocházejí od lidí, kteří do ODP nevidí.

Stejně jako i jiné formy komunitního života na internetu se Open Directory Project (ODP) nevyhne problémům ani zevnitř, ani zvenčí (tady je tou nejvýznamnější a oprávněnou i rychlost zařazování navrženého odkazu od webmasterů). Ku prospěchu projektu měl přispět i záchranný kruh, který sama sobě hodila společnost AOL; navýšila počet zaměstnanců věnujících se projektu a v září 2007 začala komunikovat s veřejností i přes oficiální blog na adrese <http://blog.dmoz.org>. Do prosince 2011 na něm bylo uveřejněno celkem 54 příspěvků od vedení DMOZ. Nejvíce (47) pak v době od srpna 2008, kdy vedením tohoto blogu byla pověřena zástupkyně oddělení

komunikace, Emily Kayser. Bohužel i u ní došlo k pozastavení publikování příspěvků. Za rok 2011 byl poslední vystaven v březnu 2011. Bohužel z posledních příspěvků není zřejmé nic, co by veřejnosti vysvětlovalo současný, ne příliš lichotivý, stav. V jednom z posledních příspěvků na téma změny DMOZ 1.0 na 2.0 se objevil příspěvek týkající se vypnutí určitých služeb na 3 dny. [Kayser, 2011] Skutečnost však byla o dost horší. Přejít se stále nedařil a ladění chyb prošlo několika programátorskými týmy např. v Indii, Číně nebo Austrálii. AOL tak zjevně šetřilo a týmy si v těchto lokacích (podobné úspory se dělaly i po prasknutí internetové bubliny, kdy zkrachovala polovina dot.com společností [Rao, Scaruffi, 2010]) najímalo jen na časově omezenou dobu.

V říjnu 2011 se objevila nová tvář, editor aolruss, na jehož bedrech zůstala komunikace mezi vedením AOL a stále řídící editorskou komunitou. Bohužel se zdá, že priorita DMOZu pro majitele z AOL je spíš zanedbatelná a ačkoliv její ředitel Tim Armstrong těsně po příchodu do AOL z Google na začátku roku 2009 vzkazem na interních fórech pro administrátory ubezpečoval vedení DMOZu, že je pro něj důležitý, žádné další konkrétní podpory se adresáři za další 2 roky nedostalo. Nemohu se zbavit dojmu, že DMOZu ubližují neustále reorganizace uvnitř AOL. Naposledy s tím přišel ředitel Armstrong v prosinci 2011. [MacMillan, 2011]

V roce 2007 se 60% tehdejších editorů, kteří se zúčastnili průzkumu o budoucnosti ODP, vyjádřilo, že by katalogu prospělo otevření zdrojového kódu. Vzhledem k postupnému úbytku editorů by určitě tato varianta uspěla u ještě většího počtu editorů, a to především z důvodu stabilního (ne)zájmu firmy AOL.

Bude však záležet i na to, jaké výstupy a s jakou rychlostí se nakonec podaří zaslat ven a zrealizovat, protože jedině podle užitečnosti budou lidé venku hodnotit práci editorů – dobrovolníků uvnitř katalogu.

6. ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se snažil zmapovat dobrovolnictví na internetu a na vybraných projektech ukázat jeho místo.

Online dobrovolnictví má historické kořeny v době, než byl internet vůbec veřejně k dispozici. Díky crowdsourcingu je možné aktivity nabízet a vyžadovat od lidí, kteří takovou činnost neprovozovali a díky mikrodobrovolnictví by na to ani nepomysleli nemít volné chvílky třeba na letišti nebo při prohlížení Facebooku.

Právě mikrodobrovolnictví zaplňuje stále více místa mezi novými typy dobrovolnictví nabízející velkou škálu možností, jak pouhým kliknutím na banner nebo spočítáním matematického rovnice udělat dobrou věc.

Na konkrétním projektu z vlastní zkušenosti, Open Directory Project (ODP), byly podrobně ukázány historické souvislosti vzniku a pozadí internetového projektu i díky osobnímu kontaktu s jedním ze zakladatelů, Richem Skrentou. Rovněž zde byla analyzována činnost dobrovolníka-editora zevnitř a mechanismy ovlivňující jeho práci. V práci jsem poukázal na to, že význam katalogu v jeho současné podobě pohasíná a je potřeba, aby se zaměřil nejen na určité obory, ale otevřel své jádro k dalšímu užití.

Neméně důležitými aspekty s vlivem na vývoj internetového dobrovolnictví se ukázaly nejenom lidské vztahy, ale i technologické pokroky a další směřování společností po jejich, někdy i nečekaných, fúzích. Na řadě dalších definovaných příkladů jsem demonstroval konkrétní činnost a její prospěšnost.

Dobrovolnictví na internetu má svoje místo a je úplně jedno, zda se rozhodnete pro činnost, která vám zabere minutu, nebo jí děláte několik let. Důležité je, aby nebyl porušen samotný princip dobrovolnictví. Doufám, že nejenom, že nadále bude dobrovolníků přibývat, ale jim tato činnost bude, jako v případě v úvodu zmíněných 92%, obohacovat život. A to nejenom proto, že je to podle zveřejněných studií zdraví prospěšné.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

7.1. PRIMÁRNÍ ZDROJE

BRABHAM, D. C. Crowdsourcing as a Model for Problem Solving: An Introduction and Cases. Vol. 14(1). London: Sage Publications, 01-02-2008, 75-91. ISBN 10.1177/1354856507084420. Dostupné z: <http://con.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1354856507084420>

BRAMHALL, Stuart Jeanne. *OEN : OpEdNews* [online]. 2011-12-09 [cit. 2011-12-19]. The Wikipedia Revolution. Dostupné z: <http://www.opednews.com/articles/The-Wikipedia-Revolution-by-Dr-Stuart-Jeanne-B-111209-162.html?show=votes>

BUCKISOVÁ, Claire. Vyplácí se laskavost?. THE READER'S DIGEST ASSOCIATION, INC. *Reader's Digest* [online]. c2011 [cit. 2012-01-01]. Dostupné z: <http://www.readersdigest.cz/magazin/pruzkumy/vyplaci-se-laskavost/>

COGIEL, Alina. Prosociální chování. FILOZOFICKÁ FAKULTA, OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ. *Filozofická fakulta OU: Katedra psychologie a aplikovaných sociálních věd* [online]. 2007-12-27 [cit. 2011-12-31]. Dostupné z: <http://ff.osu.cz/index.php?kategorie=224>

COHEN, Noam. Wikipedia to Limit Changes to Articles on People. The New York Times: Internet. 2009-08-24 [cit. 2011-12-22]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2009/08/25/technology/internet/25wikipedia.html>

COLLIN, Branko. *TeleRead : News & views on e-books, libraries, publishing and related topics* [online]. October 22, 2005 [cit. 2011-12-16]. 5 Years of Distributed Proofreaders. Dostupné z: <http://www.teleread.com/public-domain/5-years-of-distributed-proofreaders/>.

CRAVENS, Jayne . Myths About Online Volunteering (Virtual Volunteering). *Coyote Communications* [online]. c1996-2011, 2010-10-20 [cit. 2011-12-30]. Dostupné z: <http://www.coyotecomunications.com/volunteer/ovmyths.html>

ČTK. Návrh na kontrolu textů Wikipedie před zveřejněním narazil na odpor. *Technet.cz*. c1999 – 2011, 2009-01-27 [cit. 2011-12-22]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/navrh-na-kontrolu-textu-wikipedie-pred-zverejnenim-narazil-na-odpor-1iq-/sw_internet.aspx?c=A090127_130838_sw_internet_vse

DANELOVÁ, Ester. Ekonomie dobrovolnictví. *Psychologie.cz: Wellness pro vaši duši* [online]. 2010-10-11 [cit. 2011-12-27]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/ekonomie-dobrovolnictvi/>

DURHAM, Mark. Google: We're down with ODP. *Salon.com* [online]. 2000 [cit. 2008-01-10]. Dostupné z: http://archive.salon.com/tech/feature/2000/03/24/google_odp/index.html

Dobrovolník.cz [online]. Hestia. c2009 [cit. 2009-05-23]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/>

FESTA, Paul. Mozilla comes of age. *CNET News.com* [online]. 1999 [cit. 2008-01-13]. Dostupné z: <http://news.cnet.com/2100-1023-221175.html>

GILES, Jim. Internet encyclopaedias go head to head. *Nature* [online]. 438(7070), s. 900-901 [cit. 2011-12-22]. DOI: 10.1038/438900a. Dostupné z: <http://www.nature.com/doifinder/10.1038/438900a>

GOUTHRO, Liane. *PCWorld* [online]. 2000-03-10 [cit. 2011-12-18]. Building the World's Biggest Encyclopedia. Dostupné z: http://www.pcworld.com/article/15676/building_the_worlds_biggest_encyclopedia.html

GYÖNGYI, Zoltán a Hector GARCIA-MOLINA. Web Spam Taxonomy. *14th International Conference on World Wide Web, WWW 2005: Chiba, Japan, May 10 - 14, 2005 ; [proceedings]* [online]. New York, N.Y: ACM, 2005 [cit. 2011-12-31]. ISBN 15-959-3046-9. Dostupné z: <http://airweb.cse.lehigh.edu/2005/gyongyi.pdf>

HANDL, Jan. *Lupa.cz* [online]. 9. 9. 2004 [cit. 2011-12-17]. Project Gutenberg – obdivuhodná elektronická knihovna. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/gutenberg-8211-obdivuhodna-elektronicka-knihovna/>

HART, Ted, et al. *Internet Management for Nonprofits : Strategies, Tools and Trade Secrets*. First edition. San Francisco : John Willey and Sons, 2010. Making Technology Work For Your Organization, s. 370. ISBN 978-0-470-53956-9

HASKI-LEVETNHAL, Debbie. What on earth is happening to volunteering?. *Third Sector* [online]. Novemeber, 2011 [cit. 2011-12-31]. Dostupné z: http://thirdsectormagazine.com.au/news/what_on_earth_is_happening_to_volunteering/064547/

HELP FROM HOME. *Help from Home* [online]. c2011 [cit. 2011-12-01]. Dostupné z: <http://helpfromhome.org/>

HESTIA, O.S. *Hestia* [online]. c2011 [cit. 2011-12-27]. Dostupné z: <http://www.hest.cz/>

HAMMERSLEY, Ben. Is Yahoo losing the plot?. *The Guardian* [online]. 2002 [cit. 2007-12-28]. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/technology/2002/may/02/internetnews.onlinesupplement>

HAEB. The Signpost: Sanger Allegations: Larry Sanger accuses Wikimedia of hosting illegal images. Wikipedia, the free encyclopedia. [cit. 2011-12-25]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Wikipedia_Signpost/2010-04-12/Sanger_allegations

HOWE, Jeff. The Rise of Crowdsourcing. *Wired*. San Francisco, CA: Wired USA, June 2006 [cit. 2011-12-21]. Dostupné z: <http://www.wired.com/wired/archive/14.06/crowds.html>

HOWE, Jeff. Did Assignment Zero Fail? A Look Back, and Lessons Learned. *Wired* [online]. 2007-07-16 [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://www.wired.com/techbiz/media/news/2007/07/assignment_zero_final?currentPage=all

HU, Jim. Netscape to launch user-driven directory . *CNET News.com* [online]. 1999 [cit.2011-11-21]. Dostupné z: <http://news.cnet.com/2100-1023-220573.html>.

HU, Jim. On the Net, there is such a thing as free labor. *CNET News.com* [online]. 1999 [cit. 2011-10-10]. Dostupné z: <http://news.cnet.com/2100-1023-230666.html>

HUSTINX, Lesley; LAMMERTYN, Frans. Collective and Reflexive Styles of Volunteering: A Sociological Modernization Perspective. *Voluntas : International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations* [online]. 2003, Vol. 14, No. 2, [cit. 2011-12-13]. s. 167-187. Dostupné z: <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/123456789/83582/1/collective+and+reflexive+styles.pdf>

JUNNARKAR, Sandeep, CLARK, Tim. AOL buys Netscape for \$4.2 billion. *CNET News.com* [online]. 1998 [cit. 2011-09-28]. Dostupné z: <http://news.cnet.com/2100-1023-218360.html>

MACMILLAN, Douglas. *Bloomberg* [online]. Dec 13, 2011 [cit. 2011-12-18]. AOL Reorganization Will Merge Dial-Up Unit With Web Services. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/news/2011-12-12/aol-will-combine-dial-up-with-web-services.html>.

MALÝ, Martin. Pasti a propasti socioware. *Maly.blog.sme.sk* [online]. 2007 [cit. 2008-01-13]. Dostupné z: <http://maly.blog.sme.sk/c/63670/Pasti-a-propasti-socioware.html>.

MCGUIRE, Hugh. Welcome to LibriVox. LibriVox: acoustical liberation of books in the public domain. c2005, 2006-12-31 [cit. 2011-12-23]. Dostupné z: <http://librivox.org/2005/08/09/welcome-to-librivox/>

METZ, Cade. Wikifounder reports Wikiparent to FBI over 'child porn'. *The Register* [online]. 2010-04-09 [cit. 2011-12-25]. Dostupné z: http://www.theregister.co.uk/2010/04/09/sanger_reports_wikimedia_to_the_fbi/

MILLER, Matthew. The GnuHoo BooBoo. *Slashdot : News for Nerds, stuff that matters* [online]. 1998 [cit. 2011-07-13]. Dostupné z: <http://slashdot.org/story/98/06/23/0849239/The-GnuHoo-BooBoo.>>

MOODY, Glyn. This time, it'll be a Wikipedia written by experts. *The Guardian* [online]. 2006 [cit. 2008-01-13]. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/technology/2006/jul/13/media.newmedia>

NAPOLI, Lisa. Changes in Search Industry Create Strange Bedfellows. *The New York Times* [online]. 1999 [cit. 2008-01-10]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/library/tech/99/04/cyber/articles/28search.html>

NETSCAPE. DMOZ: Open Directory Project (ODP) [online]. c2011 [cit. 2011-12-26]. Dostupné z: <http://www.dmoz.org/>

NUPEDIA. *Nupedia.com: The Free Encyclopedia* [online]. 2001-06-02 [cit. 2011-12-30]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20010602202926/http://www.nupedia.com/>

O'KEEFE, James H., Maia D. CARTER a Carl J. LAVIE. Primární a sekundární prevence kardiovaskulárních onemocnění: Praktický přístup založený na důkazech. *Medicína po promoci = Postgraduate Medicine Czech: časopis postgraduálního vzdělávání lékařů : dvouměsíčník* [online]. 2009, 10.(6), 2010-01-06 [cit. 2011-09-02]. Dostupné z: <http://www.tribune.cz/clanek/16163-primarni-a-sekundarni-prevence-kardiovaskularnich-onemocneni-prakticky-pristup-zalozeny-na-dukazech>

RADECKÝ, Alexandr; HAVENSTEIN, Heather. *PCWorld* [online]. 2007-04-08 [cit. 2011-12-18]. Spoluzakladatel Wikipedie otevírá novou encyklopedii - Citizendium. Dostupné z: <http://pcworld.cz/ostatni/spoluzakladatel-wikipedie-otevira-novou-encyklopedii-citizendium-6104>

RAO, Arun a Peiro SCARUFFI. *A History of Silicon Valley: The Largest Creation of Wealth in the History of the Planet : A Moral Tale*. Palo Alto, California: Omniware Group, 2010. ISBN 978-097-6553-182. Dostupné z: <http://www.scaruffi.com/svhistory/sv/>

RAYMOND, Eric S. . The Cathedral an the Bazaar: Why does the Linux development model work?. *Linux-Kongreß'97* [online]. c1997 [cit. 2011-12-30]. Dostupné z: <http://www.linux-kongress.org/1997/raymond.html>

RAYMOND, Eric Steven. Epilog: *Netscape Embraces the Bazaar. The Cathedral and the Bazaar* [online]. c2000, 2002-08-02 [cit. 2011-12-30]. Dostupné z: <http://www.catb.org/~esr/writings/cathedral-bazaar/cathedral-bazaar/ar01s13.html>

RAYMOND, Eric Steven. *Katedrála a tržiště* [online]. Přel. Miloslav Nič, sazbu LATEXem provedl Petr Krčmář. [s.l.] : [s.n.], 2008-01-10 [cit. 2011-12-07]. Dostupné z: http://ii.iinfo.cz/r/kd/Katedrala_a_trziste.pdf.

REAGLE, Joseph Michael. *Good faith collaboration: the culture of Wikipedia*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2010, 244 s. Dostupné z: http://www.amazon.co.uk/Collaboration-History-Foundation-Information-Science/dp/0262014475/ref=sr_1_1?s=books&ie=UTF8&qid=1324037159&sr=1-1. ISBN 978-026-2014-472.

RIDINGS, Chris, SHISHIGIN, Mike. "PageRank Uncovered" : Formerly PageRank Explained. [online]. 2002 [cit. 2008-01-10]. Dostupné z: <http://www.voelspriet2.nl/PageRank.pdf>

RIGBY, Ben. *Mobilizing generation 2.0: a practical guide to using Web 2.0 technologies to recruit, organize, and engage youth*. 1st ed. San Francisco: Jossey-Bass, c2008, s. 15-57 ISBN 978-0-470-22744-2. Dostupné z: http://media.wiley.com/product_data/excerpt/43/04702274/0470227443.pdf

RIGBY, Ben. *SparkedBLOG : Microvolunteering by the extraordinaries* [online]. 2010-12-08, 2010-12-17 [cit. 2011-12-20]. A definition of Micro-volunteering. Dostupné z: <http://blog.beextra.org/2010/12/a-definition-of-micro-volunteering.html>

ROKICKA, Patrycja . *E-volunteering – a new concept in the Field of Volunteering: CEV Symposium „The future of volunteering: concepts, trends, visions* [online]. Tallin, 4 - 5 May, 2011 [cit. 2011-12-27]. Dostupné z: http://www.cev.be/data/File/CEV_Symposium_Good_Network_Foundation.pdf

SAGAWA, Shirley; PODESTA, John; NUNN, Michelle. *The American Way to Change : How National Service and Volunteers Are Transforming America*. First edition. San Francisco : John Willey and Sons, 2010. What You Can Do, s. 149. ISBN 978-0-470-56557-5.

SAID, Carolyn. *SFGate.com* [online]. December 06, 2005 [cit. 2011-12-16]. The online credibility gap / False claim on JFK murder shows vulnerability of Wikipedia. Dostupné z: http://articles.sfgate.com/2005-12-06/news/17404203_1_wikipedia-articles-founder-jimmy-wales-seigenthaler.

SANGER, Larry. *Slashdot* [online]. 2005-04-18, 2005-04-20 [cit. 2011-12-18]. The Early History of Nupedia and Wikipedia: A Memoir. Dostupné z: <http://features.slashdot.org/story/05/04/18/164213/The-Early-History-of-Nupedia-and-Wikipedia-A-Memoir>

SANGER, Larry. *Slashdot* [online]. 2005-04-19 [cit. 2011-12-18]. The Early History of Nupedia and Wikipedia, Part II. Dostupné z: <http://slashdot.org/story/05/04/19/1746205/the-early-history-of-nupedia-and-wikipedia-part-ii>

SAWERS, Paul. Larry Sanger on co-founding Wikipedia and how online education could change the world. *Insider : Part of the Next Web Family* [online]. 2011-11-19, [cit. 2011-12-05]. Dostupné z: <http://thenextweb.com/insider/2011/11/19/larry-sanger-on-co-founding-wikipedia-and-how-online-education-could-change-the-world>

SHAW, Francis. Crowdsourced Gamers Help Scientists Get One Step Closer to Anti-AIDS Drug. *The Daily Crowdsourc*: #1 site for crowdsourcing news. 2011-10-07 [cit. 2011-12-22]. Dostupné z: <http://dailycrowdsourc.com/2011/10/07/technology/crowdsourced-gamers-help-scientists-get-one-step-closer-to-anti-aids-drug/>

SHERMAN, Chris. Google Introduces Web Directory Using Netscape's Open Directory Project Data . *Information Today, Inc.* [online]. 2000 [cit. 2007-12-28]. Dostupné z: <http://newsbreaks.infotoday.com/nbreader.asp?ArticleID=17825>

SHERMAN, Chris. Humans Do It Better: Inside the Open Directory Project. *Online Feature. Information Today, Inc.* [online]. c2000 [cit. 2010-01-10]. Dostupné z: <http://www.infotoday.com/online/OL2000/sherman7.html>

SHOEBRIDGE, Neil. Generation Y: Catch Them If You Can. *ID Digital Media* [online]. 2006-10-11 [cit. 2011-12-31]. Dostupné z: <http://www.id.co.nz/138a1.page>

SKRENTA, Rich. *Genesis of the Open Directory Project* [online]. 21. 01. 2003 [cit. 2008-01-13]. Dostupné z: <http://www.inetdevgrp.org/20030121/>.

- SKRENTA, Rich. DMOZ had 9 lives. Used up yet?: RIP DMOZ: 1998-2006. Skrentablog. 2006-12-16 [cit. 2011-12-22]. Dostupné z: http://www.skrenta.com/2006/12/dmoz_had_9_lives_used_up_yet.html
- SKRENTA, Rich. 2011. Re: Message [elektronická pošta]. Message to: Emil Ubias. 19 December 2011 [cit. 2011-12-19]. Osobní komunikace.
- SMIČKA, Radim. *Optimalizace pro vyhledávače - SEO : Jak zvýšit návštěvnost webu*. [s.l.] : Jaroslava Smičková, Dubňany, 2004. 120 s. Dostupné z: <http://seo.jasminka.cz/seo-kniha.pdf>. ISBN 80-239-2961-5
- Student Volunteer Connections. STUDENT VOLUNTEER CONNECTIONS OF GUELPH, INC. *Student Volunteer Connections of Guelph, inc.* [online]. c2011 [cit. 2011-11-28]. Dostupné z: <http://www.uoguelph.ca/~svc/volunteerism.php>
- SULLIVAN, Danny. NewHoo: Yahoo Built By The Masses. *Search Engine Watch* [online]. 1998 [cit. 2008-01-03]. Dostupné z: <http://searchenginewatch.com/article/2068086/NewHoo-Yahoo-Built-By-The-Masses>
- ŠEDIVÝ, Petr. Wikipedia stojí před problémem – ztrácí dobrovolníky. *E15.cz: Magazín* [online]. 2009-12-04 [cit. 2011-12-30]. Dostupné z: <http://magazin.e15.cz/e-svet/wikipedia-stoji-pred-problemem-ztraci-dobrovolniky-111922>
- THUROW, Shari . The Search Engine Spam Police Part 1 : A special report from the Search Engine Strategies 2002 Conference, March 4-5, Boston, MA.. *Search Engine Watch* [online]. 2002 [cit. 2008-01-03]. Dostupné z: <http://searchenginewatch.com/article/2064880/The-Search-Engine-Spam-Police-Part-1>
- TINSLEY, Jim. *Project Gutenberg* [online]. September 7, 2003, October, 2005 [cit. 2011-12-16]. The Project Gutenberg EBook of The Project Gutenberg FAQ 2002, 10. Dostupné z: <http://www.gutenberg.org/cache/epub/9109/pg9109.txt>
- TOŠNER, Jiří a SOZANOVSKÁ, Olga. *Dobrovolníci a práce s nimi v organizacích*. Vydání druhé. Praha : Portál, 2006. 149 s. ISBN 80-7367-178-6.
- UBIAS, Emil. *Open Directory Project (ODP)*. [s.l.], 2008. 19 s. Semestrální práce. Ústav informačních studií a knihovnictví, FF UK v Praze.

UnitedHealth Group : Fact Sheet: Volunteering and Your Health: How Giving Back Benefits Everyone [online]. Minnetonka, MN : 16. 4. 2010 [cit. 2011-11-24]. VolunteerMatch. Dostupné z: <http://www.unitedhealthgroup.com/news/rel2010/UHC-VolunteerMatch-Survey-Fact-Sheet.pdf>

Volunteers Report Improved Physical, Emotional Health: UnitedHealthcare/VolunteerMatch Benefits of Volunteering Survey Finds Volunteers Gain as Much as They Give . UNITEDHEALTH GROUP. UnitedHealth Group [online]. Minnetonka, Minn./San Francisco, 2010-04-16 [cit. 2011-12-27]. Dostupné z: <http://www.unitedhealthgroup.com/newsroom/news.aspx?id=e5cb9326-8c3e-43cd-bd5d-802620037227>

7.2. OSTATNÍ ZDROJE

ADAM, A. K. M. AKMA's Random Thoughts. *Akma* [online]. 2004-03-26 [cit. 2011-12-31]. Dostupné z: <http://akma.disseminary.org/archives/001253.html>

Boinc: Open-source software pro dobrovolnické počítání a grid computing. University of California. c2011 [cit. 2011-12-22]. Dostupné z: <http://boinc.berkeley.edu/>

CRAVENS, Jayne. *Involving International Online Volunteers: Factors for Success, Organizational Benefits, and New Views of Community* [online]. Volume XXIV, Number 1. Bonn, Germany: Coyote Communications, 2006, July 2006 [cit. 2011-12-30]. Dostupné z: http://www.ijova.org/PDF/VOL24_NO1/IJOVA_VOL24_NO1_Intl_Online_Vols_Jayne_Cravens.pdf

EMBARTO; VYKOUŘIL, Dušan. *Czech National Team o.s.* [online]. 01.11.2011 [cit. 2011-11-25]. Soutěž ve školách i mezi nimi - listopad. Dostupné z: <http://www.czechnationalteam.cz/view.php?cisloclanku=2011110001>

Four Models for Competitive Crowdsourcing. Spigit. c2011 [cit. 2011-12-21]. Dostupné z: <http://www.spigit.com/spigit-blog/four-models-for-competitive-crowdsourcing>

German Wikipedia. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 5. 12. 2004, last modified on 21. 12. 2011 [cit. 2011-12-23]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/German_Wikipedia

Historie společnosti Google. GOOGLE INC. *Google* [online]. c2011 [cit. 2011-12-31]. Dostupné z: <http://www.google.com/about/corporate/company/history.html>

Larry Sanger. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 14. 9. 2005, last modified on 1. 9. 2011 [cit. 2011-12-19]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Larry_Sanger

MCKEE, Thomas. "Volunteer Power News" Monthly Newsletter. Volunteer Power. Number 86. c2011 [cit. 2011-12-21]. Dostupné z: <http://www.volunteerpowers.com/articles/Newsletter86.asp>

MURRAY, Vic a Yvonne HARRISON. Virtual Volunteering: Current Status and Future Prospects [online]. Toronto, Ontario: Canadian Centre for Philanthropy, 2002 [cit. 2011-12-30]. ISBN 1-55401-027-6. Dostupné z: http://www.onlinevolunteering.org/resources/documents/murray_sr2_english_web.pdf

Netscape's Open Directory Project Tops 675,000 Sites on First Anniversary : New Enhancements and Availability on Netcenter, Lycos and HotBot.com Ensure Continued Growth and Global Reach . *Linux Today : Presswire* [online]. 1999 [cit. 2010-01-13]. Dostupné z: <http://www.linuxtoday.com/infrastructure/1999062600105NWCY>

Netscape's Groundbreaking Open Directory Project Surpasses Two Million Web Sites : With Over 300,000 Categories Edited by More Than 28,000 Editors, the ODP Ranks as the World's Single Largest Human-Edited Internet Directory . *Time Warner : Press Releases* [online]. 2000 [cit. 2010-01-13]. Dostupné z: http://www.timewarner.com/newsroom/press-releases/2000/08/Netscapes_Groundbreaking_Open_Directory_Project_Surpasses_08-14-2000.php

OAKS, Chris. Lycos Embraces Open Web Index. *Wired.com : Tech Biz: Media* [online]. 1999 [cit. 2008-01-10]. Dostupné z: <http://www.wired.com/techbiz/media/news/1999/04/19164>

Open Directory Project. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 8. 8. 2001, last modified on 5. 12. 2011 [cit. 2011-12-09]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Open_Directory_Project

OPEN SOURCE INITIATIVE (OSI). *Open Source Initiative* [online]. 2011-03-16 [cit. 2011-12-31]. Dostupné z: <http://www.opensource.org/>

Projekt Gutenberg#Rozsah sbírky. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 16. 12. 2006, last modified on 1. 12. 2011 [cit. 2011-12-17]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Projekt_Gutenberg#Rozsah_sbírky

SULLIVAN, Danny. Search engines to fit any style . *CNN.com : Tech* [online]. 1999 [cit.2008-01-10]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/TECH/computing/9910/21/search.engine.idg/>

Uživatelé internetu vyjádření jako procento populace. SVĚTOVÁ BANKA, WORLD DEVELOPMENT INDICATORS (UKAZATELE SVĚTOVÉHO ROZVOJE). Google: Public Data [online]. 2011-12-12 [cit. 2011-12-27]. Dostupné z: http://www.google.cz/publicdata/explore?ds=d5bnppjof8f9_&met_y=it_net_user_p2&idim=country:CZE&dl=cs&hl=cs&q=po%C4%8Det+u%C5%BEivatel%C5%AF+internetu#ctype=l&strail=false&bcs=d&nسلم=h&met_y=it_net_user_p2&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country&idim=country:CZE&ifdim=country&hl=cs&dl=cs

WALENS, Jimmy. *Wikimedia Foundation* [online]. 2011 [cit. 2011-12-14]. Od: Jimmyho Walese, zakladatele Wikipedie. Dostupné z: https://donate.wikimedia.org/wiki/Special:FundraiserLandingPage?uselang=cs&country=CZ&template=Lp-layout-default&appeal-template=Appeal-template-default&appeal=Appeal-default&form-template=Form-template-default&form-countryspecific=Form-countryspecific-control&utm_medium=sitenotice&utm_source=B11_Donate_Jimmy2_AvsB&utm_campaign=C11_1114_AvsB_CZ

WIKIPEDIA. *Wikipedia: The Free Encyclopedia* [online]. c2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

8. SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Počet uživatelů internetu v ČR v letech 1990-2009 (zdroj: Google.com).....	9
Obrázek 2 - Loga Mozilla (zdroje: vectorlogo.org, davetitus.com, mozilla.org) .	13
Obrázek 3 - Počítač Xerox Sigma 5 Mainframe (zdroj: computerhistory.org) ...	25
Obrázek 4 - Ukázka editovacího systému Distributed Proofreaders (zdroj: rastko.net)	26
Obrázek 5 - Seznam přezdívek dobrovolníků podílejících se na četbě Multilingual Poetry Collection 002 pro LibriVox obsahující mj. Erbenovu Kytici (zdroj: librivox.org).....	28
Obrázek 6 - Titulní strana Nupedie (zdroj: wikipedia.com)	32
Obrázek 7 - Ukázka zveřejněného textu (zdroj: wikipedia.org)	36
Obrázek 8 - Příklad editovací stránky po přihlášení (zdroj: wikipedia.org)	36
Obrázek 9 - Příklad editovací stránky bez přihlášení (zdroj: wikipedia.org).....	37
Obrázek 10 - Nabídka (ne)uložení provedených změn (zdroj: wikipedia.org) ...	37
Obrázek 11 - Ukázka diskuzní stránky wikipedisty (zdroj: wikipedia.org)	38
Obrázek 12 – Vývoj počtu článků na Citizendiu (zdroj: citizendium.org)	39
Obrázek 13 - Ukázka nárůstu článků na Citizendiu (zdroj: citizendium.org)....	40
Obrázek 14 - Výzva z profilu Citizendia ze dne 23. listopadu 2011 (zdroj: Facebook.com)	41
Obrázek 15 - Open Directory Project (zdroj: dmoz.org).....	43
Obrázek 16 - Úvodní stránka NewHoo! (zdroj: newhoo.com)	45
Obrázek 17 - Pořadí TOP 10 zaindexovaných stránek (v tis.) ve vyhledávacích (zdroj: Napolí, 1999)	47
Obrázek 18 - Úvodní stránka ODP ze dne 1. 4. 2002 (zdroj: dmoz.org).....	50
Obrázek 19 - Jak se stát editorem kategorie (zdroj: dmoz.org).....	52
Obrázek 20 - Vyplňování žádosti o editorství (zdroj: dmoz.org)	52
Obrázek 21 - Druhá část přihlašovacího formuláře (zdroj: dmoz.org)	53
Obrázek 22 - Přihlašovací stránka ODP ve verzi 2.0 (zdroj: dmoz.org)	53
Obrázek 23 - Vkládání adres stránek do aplikace ve verzi DMOZ 2.0 (zdroj: dmoz.org)	54
Obrázek 24 - Odkaz na další umístění navrhované stránky (zdroj: dmoz.org) ..	54
Obrázek 25 - Místa pro tvorbu nadpisu, popisku a umístění odkazu stránky (zdroj: dmoz.org).....	55

Obrázek 26 – Záznam vybrané stránky (zdroj: dmoz.org).....	55
Obrázek 27 - Záznam editorské činnosti (zdroj: dmoz.org)	55
Obrázek 28 - Vývoj počtu editorů (zdroj: Ubias, 2008)	59
Obrázek 29 - Vývoj počtu stránek (zdroj: Ubias, 2008).....	60
Obrázek 30 - Katalog stránek pro děti a mládež (zdroj: dmoz.org)	60
Obrázek 31 - Hlavní český katalog stránek v ODP (zdroj: dmoz.org)	61
Obrázek 32 - Katalog českých stránek pro dospělé (zdroj: dmoz.org).....	61
Obrázek 33 - Vývoj počtu stránek v českých sekcích katalogu ODP v letech 2000-2011	62

